

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

ROMANTİK İLİŞKİ YAŞAYAN BİREYLERDE ÇOCUKLUK ÇAĞI
TRAVMALARI, PSİKOLOJİK KIRILGANLIK VE İLİŞKİ DOYUMU
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elisa GÜDER

Lefkoşa
Ocak, 2022

YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
KLİNİK PSİKOLOJİ ANABİLİM DALI

ROMANTİK İLİŞKİ YAŞAYAN BİREYLERDE ÇOCUKLUK ÇAĞI
TRAVMALARI, PSİKOLOJİK KIRILGANLIK VE İLİŞKİ DOYUMU
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Elisa GÜDER

Tez Danışmanı
DR. Bingöl SUBAŞI

Lefkoşa
Ocak, 2022

Onay

Elisa GÜDER tarafından hazırlanan “**romantik ilişki yaşayan bireylerde çocukluk çağı travmaları, psikolojik kırılganlık ve ilişki doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi**” başlıklı bu çalışma, gün/ay/yıl tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Yeterlik Tezi olarak kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	Adı – Soyadı	İmza
Jüri Başkanı:	Dr. Sözen İNAK	
Jüri Üyesi:	Yrd. Doç. Dr. Yasemin SORAKIN	
Danışman:	Dr. Bingül SUBAŞI	
Anabilim/ Anasanat Dalı Başkanı Onayı		

...../...../20...

Doç.Dr. Meryem KARAAZİZ

Ünvan, Ad-Soyad

Anabilim/Anasanat Dalı Başkanı

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Onayı

...../...../ 20...

Prof. Dr. Kemal Hüsnü Can Başer

Enstitü Müdürü

Etik İlkelerle Uygunluk Beyanı

Bu tezin içinde sunduğum verileri, bilgileri ve belgeleri akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi; tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu; çalışmada bana ait olmayan tüm veri, düşünce, sonuç ve bilgilere bilimsel etik kurallar gereği olarak eksiksiz şekilde uygun atıf yaptığımı ve kaynak göstererek belirttiğimi beyan ederim.

Elisa Güder

20.12.2021

Teşekkür

Bir yıl önce başlamış olduğum yüksek lisans tezimi tamamlamanın mutluluğunu yaşamaktayım. Bu süreç içerisinde yaşamış olduğum tüm olayların üstesinden gelmeme yardımcı olan aileme teşekkür ederim. Tez sürecim boyunca bana her zaman yardımcı olan sosyal bilimler enstitüsüne teşekkür ederim.

Yüksek lisans dönemi içerisinde gerek ders anlamında gerek alan içerisinde bize her zaman öncülük eden sayın Prof. Dr. Mehmet ÇAKICI'ya teşekkürlerimi sunarım. Tez sürecim boyunca bana yol gösteren Dr. Bingöl SUBAŞI'na yardımları için teşekkür ederim.

Öz

Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Kırılganlık Ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi

Elisa Güder

Yüksek Lisans Klinik Psikoloji Anabilim Dalı

01-2022, 82 sayfa

İlişkilerin değerlendirilmesi için istikrarlı alanlardan biri ilişki doyumdur. Memnuniyetin yanı sıra; kalite, uyum ve mutluluk da onu tanımlayan terimlerdir. Yakın ilişkiler karşılıklı bağımlılıklara dayanmakta ve bunları içemektedir. İlişkili ortaklar arasındaki karşılıklı bağımlılık güçlü, sık ve çeşitlidir ve uzun bir süre devam etmelidir. Başka bir deyişle, yakın ilişkilerin en temel niteliği, uzun bir süre boyunca birbirleriyle karşılıklı ve gelişigüzel hareketler ve fikirlerin, duyguların paylaşılmasıdır. Bu çalışmada temelde, romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk dönemi travmalarının ve psikolojik kırılganlıklarının ilişkilerinden aldıkları doyumu ne şekilde etkilediklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu çalışmada evren romantik birliktelik yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Romantik ilişkisi olan bireylere ilişkin herhangi bir popülasyon sayısı belirlenemediğinden dolayı araştırma örnekleminde yer alacak yeterli kişi sayısının belirlenmesi için evreni bilinmeyen örneklem formülü kullanılmıştır. Bu çalışmada romantik ilişkisi olan bireylerden elde edilen veriler dört bölüm halinde oluşturulmuş elektronik anket formu ile toplanmıştır. Anket formunda Sosyo-Demografik Veri Formu, İlişki Doyum Ölçeği (İDÖ), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ) ve Psikolojik Kırılganlık Ölçeği (PKÖ) bölümleri yer almaktadır. Araştırmanın sonuçlarına dayalı olarak çocukluk çağı travmaları ile ilişki doyumu arasındaki negatif yönlü ilişkinlerin saptanmasına paralel olarak çocuklukta maruz kalınan fiziksel, duygusal ve cinsel istismarın yanında duygusal ihmalin katılımcıların ilişki doyumlarına negatif yönde etki ettiği belirlenmiştir. Maruz kalınan çocukluk çağı travmalarının önüne geçilmesi adına ileride yaşanacak sıkıntıların önlemek ve daha sağlıklı ilişkiler kurulabilmesini sağlamak için çocuk sahibi olan ebeveynlere yönelik eğitim çalışmaları yapılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: İlişki, Çocukluk Çağı, Psikolojik Kırılganlık, Travma

Abstract

Investigation Of The Relationship Between Childhood Trauma, Psychological Vulnerability And Relationship Satisfied In People In Romantic Relationship

Elisa Güder

MA, Department of Clinical Psychology

01-2022, 82 pages

One of the stable areas for evaluating relationships is relationship satisfaction. In addition to satisfaction; quality, harmony and happiness are also terms that describe it. Close relationships are based on and include interdependencies. The interdependence between related partners is strong, frequent and varied and should last for a long time. In other words, the most basic quality of close relationships is mutual and haphazard movements and sharing of ideas and feelings with each other over a long period of time. In this study, it was basically aimed to investigate how the childhood traumas and psychological vulnerabilities of individuals in romantic relationships affect the satisfaction they receive from their relationships. In this research, the universe consists of individuals living in a romantic relationship. Since no population number of individuals with romantic relationships could be determined, a sample formula of unknown universe was used to determine the sufficient number of people to be included in the research sample. In this study, data obtained from individuals with romantic relationships were collected with an electronic questionnaire formed in four sections. The questionnaire form includes Socio-Demographic Data Form, Relationship Satisfaction Scale (RSS), Childhood Trauma Scale (CTS), and Psychological Vulnerability Scale (PVS). Based on the results of the study, in parallel with the detection of negative relationships between childhood traumas and relationship satisfaction, it was determined that physical, emotional and sexual abuse experienced in childhood, as well as emotional neglect, had a negative effect on the relationship satisfaction of the participants. It is recommended to conduct educational studies for parents who have children in order to prevent future problems and to establish healthier relationships in order to prevent childhood traumas.

Keywords: Relationship, Childhood, Psychological Vulnerability, Trauma

İçindekiler

Onay	i
Etik İlkeler Uygunluk Beyanı	ii
Teşekkür	iii
Öz	iv
Abstract	v
Tablolar Dizini	ix
Kısaltmalar	x

BÖLÜM I

Giriş.....	1
Problem Durumu	2
Araştırmanın Amacı	2
Alt Amaçlar.....	3
Araştırmanın Önemi	3
Sınırlılıklar.....	4
Tanımlar	4

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	6
İlişki.....	6
Romantik İlişki	7
Romantik İlişki Doyumu	9
Romantik İlişki Doyumu Üzerine Yapılmış Çalışmalar.....	11
Travma.....	14
Çocukluk Çağı Travmaları.....	14
Çocukluk Çağı Travma Çeşitleri.....	15
İstismar.....	15
Duygusal İstismar	16
Fiziksel İstismar	16
Cinsel İstismar	17
İhmal	18
Duygusal İhmal.....	18
Fiziksel İhmal	18

Çocukluk Çağı Travmalarına İlişkin Literatürde Yapılmış Çalışmalar	19
Kırılgnalık	21
Psikolojik Kırılgnalık.....	22
Psikolojik Kırılgnlığa İlişkin Literatürde Yapılmış Çalışmalar.....	23

BÖLÜM III

Yöntem.....	25
Araştırmanın Modeli	25
Evren ve Örneklem.....	25
Veri Toplama Araçları.....	29
Demografik Bilgi Formu	29
İlişki Doyum Ölçeği (İDÖ).....	29
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ).....	30
Psikolojik Kırılgnalık Ölçeği (PKÖ)	31
Verilerin Toplanması.....	31
Verilerin Analizi.....	32

BÖLÜM IV

Bulgular.....	34
---------------	----

BÖLÜM V

Tartışma.....	48
---------------	----

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler.....	52
Sonuç	52
Öneriler.....	54
Kaynakça.....	55
Ekler	62
İntihal Rapor Oranı	68
Özgeçmiş.....	69

Etik Kurul Onay Raporu	70
------------------------------	----

Tablolar Dizini

Tablo 1. Katılımcıların Tanılayıcı Özelliklere Göre Dağılı	27
Tablo 2. Psikolojik Kırılganlık Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeği Puanlarına Ait Normallik Testi Sonuçları	32
Tablo 3. Katılımcıların Cinsiyetine Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	34
Tablo 4. Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	35
Tablo 5. Katılımcıların Yaş Grubu Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	36
Tablo 6. Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	37
Tablo 7. Katılımcıların Gelir Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	38
Tablo 8. Katılımcıların Romantik İlişki Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	39
Tablo 9. Katılımcıların Şuan Ki Partner İle Birliktelik Süresi Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	40
Tablo 10. Katılımcıların Partneri ile Çatışma Yaşama Sıklığı Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	41
Tablo 11. Katılımcıların Partnerin Yaş Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması.....	42
Tablo 12. Katılımcıların Partnerin Eğitim Düzeyi Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması	43
Tablo 13. Katılımcıların Psikolojik Kırılganlık ve Çocukluk Çağı Travmaları Puanları ile İlişki Doyumu Puanları Arasındaki Korelasyonlar	44
Tablo 14. Katılımcıların İlişki Doyumunun Psikolojik Kırılganlık Üzerindeki Yordayıcı Etkisini Belirlemek İçin Gerçekleştirilen Regresyon Analizi Sonuçları ..	45
Tablo 15. Katılımcıların İlişki Doyumunun Çocukluk ÇağıTravmaları Üzerindeki Yordayıcı Etkisini Belirlemek İçin Gerçekleştirilen Regresyon Analizi Sonuçları ..	47

Kısaltmalar

ÇÇTÖ	:Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği
DSÖ	:Dünya Sağlık Örgütü
İDÖ	:İlişkiler Değerlendirme Ölçeği
PKÖ	:Psikolojik Kırılganlık Ölçeği
SPSS	:Sosyal Bilimler için İstatistik Paket Programı
F	:ANOVA test istatistiği değeri
P	:İstatistiksel anlamlılık
R	:Korelasyon katsayısı
S	:Standart sapma
T	:Bağımsız örneklem t testi test istatistiği değeri
$\bar{x}$	:Ortalama

BÖLÜM I

Giriş

İlişkilerin değerlendirilmesi için istikrarlı alanlardan biri ilişki doyumdur. Memnuniyetin yanı sıra; kalite, uyum ve mutluluk da onu tanımlayan terimlerdir, Yakın ilişkiler karşılıklı bağımlılıklara dayanır ve bunları içerir. İlişkili ortaklar arasındaki karşılıklı bağımlılık iki kişi arasında güçlü, sık ve çeşitlidir ve uzun bir süre devam etmelidir. Başka bir deyişle, yakın ilişkilerin en temel niteliği, uzun bir süre boyunca birbirleriyle karşılıklı ve gelişigüzel hareketler ve fikirlerin, duyguların paylaşılmasıdır. Romantik çiftler, aile üyeleri, arkadaşlar, meslektaşlar ve komşular arasındaki ilişkiler gibi çeşitli ilişki türleri yakın ilişkiler çatısı altında değerlendirilebilir. Bu ilişkilerden romantik ilişkiler, insan refahında önemli bir işlev görür (Campbell ve Surra, 2012).

Kadınların yaklaşık %20'sinin ve erkeklerin %5-10'unun çocukken cinsel istismara maruz kaldığı, çocukların %25-50'sinin fiziksel istismara maruz kaldığı ve birçok çocuğun duygusal istismar ve ihmale maruz kaldığı dünya çapında çocukluk çağı kişilerarası travması yaygındır (DSÖ, 2010). Psikoloji/psikiyatri alanında çocuklukta kişilerarası travmaya olan ilgi yıllar içinde dalgalanma gösterse de, giderek artan bir şekilde yetişkin psikopatolojisinin altında yatan neden olarak kabul edilmektedir. Perry, Roy ve Simon (2004) psikolojik travmayı iki ana kategoriye ayırmıştır. Birinci kategori, fiziksel, cinsel veya uzun süreli sözlü taciz gibi tanımlanabilecek büyük travma türlerini ifade eden “ağır psikolojik travmadır”. Diğer kategori, ebeveynlerin neden olduğu utanç ve suçluluk duyguları veya ebeveynlerin öğrenmeye katılımının olmaması gibi daha öznel olumsuz deneyimleri içeren travmaya atıfta bulunan “daha öznel veya ince travmalardır”. Her iki vuruk kategorisinde de travmatik deneyim tehdit edicidir, kişi buna karşı etkili bir savunma bulamaz ve hatırlatıcılardan rahatsız olur.

Kırılgnlık, psikopatolojik olarak uzun olarak adlandırabilecek bir dönem olarak ifade edilmesine karşın, tam olarak tanımlanmamıştır. Literatür incelendiğinde kırılgnlık, stresörler ile baş edebilme ve iyileşebilme kapasitesinde düşüşe neden olan, sonuçlara yönelik olumsuz uyum süreçleri şeklinde ifade edilir (Clark, Stump, Miller ve Long, 2017). Kırılgnlık kavramı, direkt olarak stres ile ilişkilidir. Kimi insanlar travmalardan başkalarına nazaran fazlaca etkilenir ve psikopatolojik

problemlere karşın duyarlılaşır. Kırılgnlık, insanlğın tabi sonuçlarından olarak adlandırılabilir (Kottow, 2014).

İnsanlğı gerekliliğı olarak bireyler yaşamlarını sürdürürken başka bireylere ihtiyaç duymaktadırlar ve bu bireylerle romantik düzeyde ilişki yaşamakta bu ihtiyaçların başında gelir. İnsanoğlunun hayatını fizyolojik ve psikolojik olarak sağlıkla sürdürebilmesi için kurdukları ilişkilerini sürdürebilme ve bu ilişkilerde doyuma ulaşabilmesi gereklidir. Bu husustan hareketle romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk dönemlerinde yaşadıkları travmaların ve psikolojik kırılgnlıklarının ilişki doyumları üzerinde etkisinin olabileceğı düşünölmektedir.

Problem Durumu

Alanyazın araştırıldığında yetişkin bireylerde çocukluk çağı travmalarının, psikolojik kırılgnlğın ve romantik ilişki doyumunun ilişkili olduğuna dair bulgulara rastlanmaktadır. Yukarıda ifade edilen ilişki doyumunu, çocukluk çağı travmaları ve psikolojik kırılgnlık arasındaki ilişkilerin ele alındığı bu çalışmada, temel olarak romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağı travmalarının ve psikolojik kırılgnlıklarının ilişki doyumları üzerindeki etkisi ele alınmış olmakla birlikte romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişkin doyumları sosyo-demografik özellikleri ile incelenmiştir. Söz konusu yaklaşımların alanyazına katkılarının olacağı ve yetişkinlerin romantik ilişkilerindeki doyumun artmasına yönelik çıkarımlarda bulunulabileceğı düşünölmektedir. Bundan dolayı bu çalışmanın problem cümlesi romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağlarında yaşamış oldukları travmalar ve psikolojik kırılgnlıkları ilişki doyumlarının yordayıcısı mıdır? olarak oluşturulmuştur.

Araştırmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı temelde, romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk dönemi travmalarının ve psikolojik kırılgnlıklarının ilişkilerinden aldıkları doyumunu ne şekilde etkilediklerinin araştırılması amaçlanmıştır. Bu temel amacın yanı sıra, romantik ilişki yaşayan bireylerin kişisel özelliklerine göre ilişki doyumlarının incelenmesi araştırmanın alt amaçları arasındadır.

Alt Amaçlar

1. Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyum düzeyleri sosyo-demografik özelliklerine göre bir farklılık göstermekte midir?
2. Romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyum düzeyleri nedir?
3. Romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağı travma düzeyi nedir?
4. Romantik ilişki yaşayan bireylerin psikolojik kırılganlık düzeyi nedir?
5. Romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağı travmaları, psikolojik kırılganlıkları ve ilişki doyumları arasında bir ilişki var mıdır?
6. Romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağı travmaları ve psikolojik kırılganlıkları ilişki doyumlarını yordamakta mıdır?

Araştırmanın Önemi

İnsanoğlu yaşamı boyunca ilişkiler kurmak ve bu ilişkilerden doyum elde etme arzusunda olup, romantik ilişkiler kurmak ve romantik ilişkiden doyum elde etmek apayrı bir önem teşkil etmektedir. İnsanoğlu sağlıklı romantik ilişkiler kurduklarında pozitif kimliğe bürünecekler, kayıp korkuları minimize edilecek, paylaşım, uyumluluk, anlaşma, iletişim, uzlaş gibi pozitif yetenekler kazanabileceklerdir. Sonuçta sağlıklı kurulmuş bir romantik ilişki, insanoğlunun fizyolojik ve psikolojik açılarından iyi oluşuna ve mutluluklarının artmasına sebebiyet verecektir. İlişki doyumuna etki edebilecek faktörlerin belirlenmesi ve negatif yönde etki eden faktörler üzerinde çalışılarak bu faktörlerin ortadan kaldırılması bireyin fiziki ve mental sağlığına olumlu etki yapacak ve toplum sağlığını artırıcı rol oynayacaktır. Çocukluk dönemlerinde yaşanan ihmaller ve istismarlar gibi travmatik olayların bireylerin yaşamlarının sonraki dönemlerinde yaşayacakları ilişkiler üzerinde olumsuz etkilerinin olduğu düşünülmektedir. Benzer şekilde bireylerde meydana gelen psikolojik kırılganlıklar da romantik ilişkilerinden elde edecekleri doyumunu negatif yönde etkileyebilmektedir (Soğancı, 2017).

Yukarıda ifade edilen noktadan hareketle, romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağlarında yaşamış oldukları travmalar ve psikolojik kırılganlıkları ilişki doyumlarına etkisinin incelendiği bu çalışmanın, alanyazına ve bu alanlarda çalışan araştırmacıların çalışmalarında kullanabilecekleri bulguların sağlayabileceği katkı açısından önem arz ettiği görüşü hakimdir.

Sınırlılıklar

Romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağlarında yaşamış oldukları travmalar ve psikolojik kırılganlıkları ilişki doyumlarına etkisinin incelendiği bu araştırma;

- Araştırmaya katılmaya gönüllü,
- Romantik ilişkisi olan,
- 18-65 yaş arası,
- İletişim kurmaya engeli olmayan,
- Türkçe dilinde okuyup-yazabilen bireylerle sınırlıdır.

Araştırmadan elde edilen veriler, veri toplama aracında yer alan sosyo-demografik bilgi formu, İlişki Doyumu Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve Psikolojik Kırılganlık Ölçeği ile sınırlandırılmıştır.

Tanımlar

İlişki Doyumu: Romantik ilişki yaşayanların yaşamış oldukları ilişkiden memnun olma durumları ve söz konusu birlikteliğe ilişkin düşünsel, davranışsal ve emosyonel haz düzeyi şeklinde tanımlanabilir (Hendrick, 1988).

Çocukluk Çağı Travması: Çocukluk çağı travması, çocuğun maruz kaldığı fiziksel, duygusal, cinsel istismar, ihmal, anne-babanın boşanması, anne-babanın kaybı, anne-babadan istenmeyen ayrılık, şiddete tanık olma, zorunlu göç, kaza geçirme ya da tanık olma, çocuğun maruz kaldığı doğal afetler gibi deneyimlerin toplamıdır.

İhmal: Çocuğun fiziksel, duygusal, zihinsel ihtiyaçlarını karşılayamama ve dolayısıyla gelişimini olumsuz yönde teşvik etme kavramıdır (Beyazova, 2014).

Fiziksel istismar: Çocuğun vücudunda gözle görülür bir iz bırakmayan uygulamalara, kalıcı sakatlık, sakatlık yaşayan, hatta çocuğun ölümüne yol açabilecek diğer uygulamalardan oluşan fiziksel eylemlerin toplamıdır (Leeb vd., 2018)

Duygusal istismar: Çocuğun duygusal ve zihinsel işleyişine zarar veren zararlı ve kronik davranış kalıpları ve etkileşimli ilişkiler (Uslu, 2014).

Cinsel istismar: Çocuğun bir bakıcı tarafından tamamlanmış veya denenmiş (tamamlanmamış) herhangi bir cinsel eylemi, cinsel teması veya bir çocuğun sömürülmesi (temassız cinsel etkileşim) (Lee vd., 2018)

Psikolojik Kırılganlık: Bireylerin öz-saygı duygularına erişmek için başkaları tarafından onaylanma ve başarı odaklı olma bağımlılığını aynalayan çeşitli bilişsel inançlar kalıbı olarak nitelendirilir (Akın ve Eker, 2011).

BÖLÜM II

Kavramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Araştırmanın bu bölümünde romantik ilişki, çocukluk çağı travmaları ve psikolojik kırılganlığa ilişkin alanyazında yer alan bilgi ve bulgulara yer verilmiştir.

İlişki

Morgan (2013)'a göre insanoğlunun hayata başladığı ilk saatlerde bile ilişki kurması bir ihtiyaçtır. Hatta anneler doğum öncesinde bile bebekle duygusal bağ kurmaya başlamaktadır. Bebekler ilk nefes alıp verişlerinden itibaren başkasıyla ilişki içinde olmayı istemektedir. Ağlayan bebek, annesinin teniyle temas ettikten sonra onlara yakınlık hissettiklerinde yaşamlarında başka bir varlığını ne kadar önem taşıdığının farkına varmaya başlamaktadır.

Hayatlarının erken dönemlerinde çevredeki tehlikelerin farkında varan veyahut ihtiyaçlarının karşılanmasında zorlanan bebekler, rahatlıkları ve güvenlik için anne-babalarıyla yakınlaşmak istemekte, çocukluğa adım atmalarıyla birlikte konfor ve güvenliklerinin sağlandığından emin olmalarına müteakiben çevrelerini keşfetmeye ve anne-babalarından uzaklaşmaya eğilim göstermeye başlarlar (Morelli, 2015).

Bebeklikte ihtiyaç duyulan güçlü bağlanma çocukluğa doğru yavaşça bağımsızlığa evrilmeye başlamaktadır. Biliş ve davranış açısından gelişen ve nispeten bağımsızlık isteyen çocuğa dair ebeveyn tutumu, onun yaşamının o dönemindeki ve sonraki dönemlerinde geliştireceği ilişkilere yön vermektedir. Örneklendirilecek olursa demokrat bir ailede yetişen çocuklar uyumluluk, yeterlilik, kuvvetli sosyal yetenekler ve akranları tarafından kabul gibi hususlarda avantajlı olarak pozitif meziyetler kazanabilmekte ve asosyal ve/veya saldırgan davranışlar göstermemektedir. Öbür tarafta otoriter/tutucu anne-babaların çocuklarında kaygı, öfke ve saldırgan davranışlar gösterme eğilimi daha fazla görülmekte ve zayıf iletişimlerinden kaynaklı çatışma/huzursuzluk daha sık gözlemlenmektedir(Broderick ve Belwitt, 2015).

Arkadaşlık ilişkileri yaşla paralel olarak nitelik açısından değişmektedir. Çocukluğun ilk dönemlerinde ortaklaşa etkinliklere ilişkin fayda sağlama şeklinde başlayan arkadaşlık ilişkileri çocukluğun son dönemlerinde karşılıklı olarak bağlanmaya ve ergenlikte samimiye üzerine kurula ilişkilere evrilmektedir.

Ergenlikte bireyler ailelerinden özerk olmayı isterken, yaşlılarına bağlanmaktadır. Bu dönemde bireylerin aileleriyle geçirdikleri vakit kısaltmakta ve büyük ölçüde arkadaşlarıyla ilişki içinde olmaktadır. Akranlarıyla yakın ilişki içinde olan ergen bireyler gittikçe bu ilişkilerini romantik birlikteliğe dönüştürmeye ve genç yetişkin dönemde romantik ilişkilere yönelmektedirler(Collins ve Madsen, 2016).

İlişki insanoğlunun yaşamında merkezi bir rol edinmiş olup, hayatın ayrılmaz bir parçasıdır. Bunun sebebi ilişki kavramının türü ne olursa olsun(arkadaşlık, sevgililik, eş, ebeveynlik vb.) insan hayatını ilginçleştiriyor ve tatmin ediyor olmasıdır (Kail&Cavanaugh, 2015).

Romantik İlişki

Gençlik dönemlerinde Erikson'un ifade ettiği yakınlık karşısında yalıtılmışlık, gelişmenin analiz edilebilmesi için eş edinmek, bağlanmak ve romantik bir ilişki yaşamak pekâlâ önem taşımaktadır. Romantik ilişkiye girmenin temeli ergenlik(puberta) dönemlerine atılmaya başlar ve yetişkinliğe doğru gidildikçe artış göstermektedir. Ergenlik dönemlerinde geliştirilen arkadaşlık ilişkisi romantik olarak yakınlaşmaların doğmasına olanak tanımaktadır. Ayrıca romantik birlikteliklerinin oluşması ve sağlıklı devam edebilmesinin köklerinin erken dönemde (0-2 yaş) başlamakta olduğu da ifade edilmektedir (Sigelman ve Rider, 2017).

Şekil 1. Romantik İlişkinin Oluşma Evreleri

Şekil 1. Romantik İlişkinin Oluşma Evrelerinde gösterildiği üzere romantik ilişkinin ilk evresini erken dönemde oluşturulan güvenli bağlanma oluşturur. Güvenli bağlanabilen bebekler çocukluk dönemlerine geçişte yaşlılarıyla pozitif ilişki kurabilir ve geliştirilen bu olumlu ilişkiler ergenlikte yakın ilişkilere dönüşme eğilimi

taşıır. Sonraki dönem olan gençlik dönemi duygusallaşmanın arttığı ve ilişkilerin romantik ilişkilere evirildiği dönemdir.

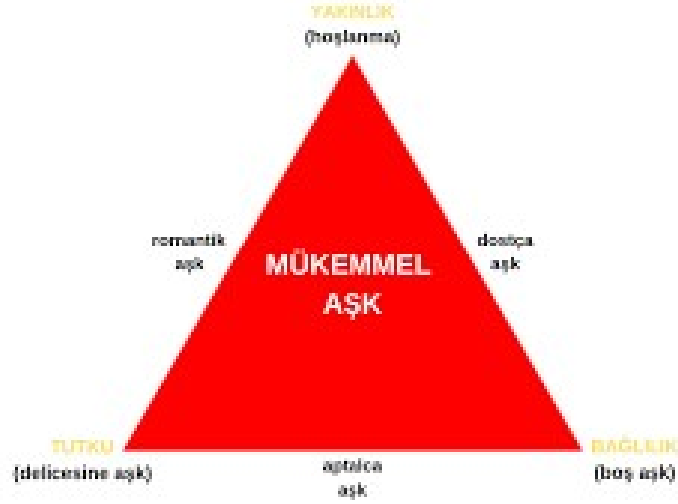
Connolly ve McIsaac (2009), erken dönemin romantik ilişkilerde önemi yadsımamakla birlikte romantik birlikteliklerin başlamasında asıl olan ergenlik döneminde ortaya çıkan değişikliklerin oluşturduğunu ifade etmiş ve bu durumu üç aşamalı olarak belirtmişlerdir:

Romantik çekimin başlangıcı: 11 yaşla birlikte ergen bireyler zamanlarının çoğunu kendi cinsleriyle gerçekleştirdikleri sohbetlerde romantik ilişkilere ayırmaktadır. Bu dönemde tek taraflı aşk yayın olur ve ilerleyen zamanlarda aşkı karşı cinse ifade edilebilir veya ortadan kaybolabilir.

Romantizmin keşfi: On dördü yaşlardan başlayarak ergen bireyler kısa süreli ilişkiler yaşayabilmektedir. Bu dönemde arkadaş ortamları ergenleri romantik ilişkiler için hazırlamakta ve ergenler ilişkinin başlayıp başlamayacağını kestirebilmektedir.

Romantik ilişkinin değerlendirilmesi: Ergenler on yedili yaşlardan başlayarak daha ciddi romantik ilişkiler geliştirmektedir. Bu dönemde yaşana ilişkilere dair duygu bağları daha güçlü, kararlı ve uzun solukludur.

Anlaşıldığı üzere romantik ilişkilerin gerçek anlamda yaşanmaya başladığı dönem genç yetişkinlik dönemidir. Genç yetişkinlikte bireylerin eş seçimlerinde ve aşık oluşlarında benzerliğin ve homogaminin yanı sıra fiziki olarak çekici olmanın önem teşkil ettiği görülmüştür (Santrock, 2011). Ayrıca ilişki kurmanın yanında kurulan romantik ilişkinin niteliğinin de önemli olduğu belirlenmiş olup, geliştirilen romantik ilişkinin türü kişi için mutluluk, aşk, eğlence, heyecan gibi olumlu duyular veya ünsiyete, kıskançlık, stres ve öfke gibi olumsuz duyular oluşturabilmektedir. Stereler (1988) romantik ilişkileri değerlendirmek için bağlanma, tutku ve yakınlığı temel alarak bir aşk üçgeni kuramı oluşturmuştur:

Şekil 2. Sternberg'in aşk üçgeni

Sternberg'in (1986) aşk üçgeni kuramı yakınlık, sıcaklık, samimiyet, bağlanma ve sınır şeklinde ögeler ihtiva etmektedir. Bu üçgende tutku fiziki ve romantik çekiciliğin cinsellikler birleşen güdülerini temsil etmektedir. Bağlanmanın ise önemli ölçüde bilişsel boyutu vardır ve ilişkinin zamanına dair değerleri bulunmaktadır (Regan, 2008).

Boş aşk olarak nitelendirilenlerde ise yakınlık ve tutku olmadan yalnızca bağlanma yaşanmaktadır. Bireyler bazen de romantik ilişkilerinde ahmak aşkı yaşayabilmektedirler. Bu türde yakınlık ve samimiyet hissetmeksizin tutku ve bağlanma yaşanmaktadır. Son olarak Sternler mükemmel aşkı ifade etmiştir. Mükemmel aşk elde edilmesi ideal bir durum olarak nitelendirilmekte ve hem tutkunun hem yakınlığın hem de bağlanmanın dahil edildiği bir romantik ilişki ortaya koymaktadır (Sigelman ve Rider, 2017).

Romantik İlişki Doyumu

İnsanoğlunun doğası gereği hayatlarının her evresinde çeşitli gereksinimlerinin karşılanmasında başkalarına ihtiyacı vardır. Bebekler dünyaya geldiklerinde yaşamlarını sürdürebilmek için annelerine ihtiyaç duyarken, yaşamlarının sonraki dönemlerinde aidiyet, sevmeye-sevilme gibi sosyal ihtiyaçlarının karşılanmasında başka bireylere ihtiyaç duyarlar. Romantik ilişki kavramı insanoğlunun hayatında kayda değer bir önem teşkil etmektedir. Yetişkin bireylerin yakın ilişkiler geliştirebilmeleri temel gelişimsel bir meziyet olarak kabul görmektedir. Geliştirilen bu romantik ilişkilerden doyum sağlayabilmekte hem

psikolojik olarak sağlıklı olmaya hem de sonraki dönemde geliştirilecek olan ilişkilerin sağlamlaşmasına olanak tanımaktadır (Özkan, 2016).

İnsanoğlu sevgiye erişemediği takdirde özünü açık bir şekilde kavrayamaz. Sevgi ile insanoğlu hem kendini hem de ilişki içerisinde bulunduğu bireyi daha iyi tanır, kişilik özelliklerini ve eğilimlerini net olarak gözlemleyebilir. Bu durum bireyin potansiyelinin ortaya çıkmasına ve farkındalığının artmasına yardımcı olur (Frankl, 2014).

Arayış ile meydana gelen ilişkiler duygusallıkta olgunlaşmaya olanak tanımaktadır. Genç bireyler, yaklaşmadıklarında yalıtılmışlık hissine kapılmakta, duygu olgunluğuna erişememekte ve mutsuzlaşmaktadır. Genç bireylerde sevme-sevilme kavramları bireyleri olgunlaştırmaktadır (Burger, 2006).

İnsanların önemli problemlerinden birinin de romantik ilişkiler geliştirebilmek ve bu ilişkilerden haz ve doyum sağlamaktır. Romantik ilişkilerin oluşması için uygun bir partnere rastlamak, zaman, şanslılık ve çaba gibi çok sayıda faktörün sıralanması gerekir. Kişilerin romantik ilişki arayışlarının temel nedeni ilişkinin sağladığı zevk, haz ve aşk olanakları olabileceği düşünülmektedir. Bunun yanı sıra zamanla söz konusu zevk, haz ve aşk olanaklarında azalışla ortaya çıkabilmekte ve ilişki doyumunun yetersiz olmasından dolayı romantik birliktelikler sonlanabilmektedir. Ayrıca gençlik dönemlerinde beraber vakit geçiren, beraber karar veren, birbirleri için önemli olan, çatışmaları çözüme kavuşturmaya çalışan çiftlerin romantik birlikteliklerinden alacağı doyumun artacağı ifade edilmektedir (Kail ve Cavanuagh, 2015). Romantik birlikteliği süresinin artması ilişki için gereksinim duyuma tutkunun azalabilmesine anca bağlılığın artmasına sebep olabilmektedir. Özellikle gençlik dönemlerinde yaşanmış olan romantik birlikteliklerde tutku daha yüksek olup, yıllar yılı sürebilmektedir (Toba, 2010). Bu durumdan romantik ilişkinin uzun süreli olmasında, kaliteli bir ilişki halini almasında ve psikolojik açıdan sağlığın korunabilmesinde romantik ilişkiden elde edilen doyuma ihtiyaç hasıl olmaktadır. Romantik ilişkilerinde doyum sağlayamayan çiftlerde madde bağımlılıkları, depresif duygu durum, sosyo-fobi, ünsiyete ve panik bozuklukları ortaya çıkabilmektedir (Scheppingen vd., 2018).

Romantik İlişki Doyumu Üzerine Yapılmış Çalışmalar

Hamilton'un 1929 yılında gerçekleştirmiş olduğu çalışma bu alanda gerçekleştirilen ilk bilimsel çalışma olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışmada romantik birliktelik yaşayan bireylerin %45'inde ciddi düzeyde uyum ve doyum sorunları olduğu saptanmıştır. Hahlweg&Jacobson, Markman ve Filsinger gibi araştırmacılar 70'li ve 80'li yıllardaki araştırmalarında romantik ilişkilerde doyum problemini ele almıştır. Söz konusu araştırmalarda ilişkide doyum, birliktelik süresinin, paylaşım sağlanan etkinlik miktarlarının, ilişkiye dair güveninin etkilediği raporlanmıştır. Bunun yanında ilişkiden sağlanan doyum ile iletişim becerilerinin ve problem çözme becerilerinin kuvvetli biçimde korele olduğu saptanmıştır. Daha sonra yapılan çalışmalarda ilişki doyumunun elde edilmesinde çiftlerin davranışlarının ve bu davranışları değiştirme yeteneklerinin de etkili olduğu belirlenmiş, başka bir ifadeyle çiftlerin olumlu tutumlarının ilişki üzerinde olumlu etkilerinin olacağı ifade edilmiştir (Warner, 2014).

Romantik birlikteliklerde doyumsuzluk çiftlerin kavga etmelerine, negatif iletişimde olmalarına, problemleri üstesinden gelememelerine dolayısıyla boşanmaların ve ayrılıkların yaşanmasına sebebiyet vermektedir. Genelde iletişimin, güvenini, samimiyetin, tutkunun ve bağlılığın romantik ilişki doyumunu arttırdığı görülmüştür (Spanier ve Filsinger, 1983).

Fincham ve Bradbury 1990 yılında gerçekleştirmiş oldukları çalışmada katılımcıların evlilik kavramına ilişkin negatif duygu, düşünce ve inançlarının evliliklerinde mutsuz olmalarına sebep olduklarını belirlemiştir. Bu araştırmada ilişkileri stresli olan çiftlerin mutlu oldukları zamanları görmezden gelip, onları mutsuz edecek olay ve durumları abartmış oldukları belirlenmiştir. Çiftler mutsuzluklarının sebebi olarak partnerlerini görmekte ve negatifliğinin evliliğin tamamını yayılmış olduğunu düşünmektedir. Araştırmaya dâhil edilen bu çiftlerde ilişki doyumunun son derece düşük düzeyde olduğu yönünde bulgulara rastlanmıştır.

İlişki doyumuna yönelik Türkçe dilinde yapılan ilk araştırma Curun (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir. Curun, çalışmasında kadın ve erkeklerin ilişki doyumlarını incelemiş ve araştırma sonuçlarına göre cinsiyet rolleri ile ilişki doyumu arasında korelasyon olduğunu belirlemiştir.

Beştav'ın (2007) yılında lisans öğrencileri üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında romantik ilişkilere dair olumsuz inançların ilişki doyumuna negatif

yönde etki ettiği, kadın ve erkek bireylerin ilişki doyumlarının benzer olduğu sonucuna ulaşmıştır.

Türkiye’de üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir diğer araştırmada öğrencilerde akılcı olmayan ilişkiye yönelik inançların ilişki doyumuna etkisi incelenmiş ve aşırı düzeyde beklentilerin, farklı düşünmenin ve cinsiyet farklılıklarının ilişki doyumu üzerinde yordayıcılığının olduğu tespit edilmiştir (Saraç vd., 2015).

Özkan’ın (2016) Ankara’ da yaptığı çalışmada da romantik birlikteliği olan bireylerde akılcı olmaya ilişkiye yönelik inançların ilişki doyumuna etkisi incelenmiş ve cinsiyet farklılıklarının ilişki doyumu üzerinde yordayıcı etkisinin olduğu belirlenmiştir.

Hacıoğlu’nun 2019’da sonuçlandırdığı çalışmasında lisans eğitimi alan öğrencilerin ilişki doyumlarına etki eden faktörler belirlenmeye çalışılmış ve kişilerarası yetkinlik ve beden algılarının ilişki doyumuna etki etmediği saptanmıştır

Son yıllarda gerçekleştirilmiş olan çalışmalarda romantik ilişkilerde doyumun nevrotizm, uyumluluk, bilinçlilik ve dışa dönüklük gibi kişilik özellikleriyle korelasyon halinde olduğu saptanmıştır (Malouf vd., 2010). Söz konusu ilişkilerin cinsiyete ve medeni duruma göre farklılaşmadığı rapor edilmiştir. Uzun bir zaman diliminde gerçekleştirilen başka bir çalışmanın bulguları incelendiğinde, romantik ilişkiden sağlanan doyumun gelişiminde çift seviyeli bir süreç modellenmiş olup, çiftlerin benlik saygısının gelişimini hem kadında hem erkekte romantik ilişkiden alınan doyumun artmasına sebebiyet verdiği görülmüştür (Erol ve Orth, 2014).

Bireylerin sevgi biçimleri, mutsuzlukları paylaşabilmek ya da aile modellerini sürdürmek biçiminde olabilir. Bireyin aile modelinde güvensiz, öfkeli, muhtaç, terk etme/edilme ya da suç atma şeklinde olumsuz öğeler banıyorsa, bireyin bu öğeleri kendi ilişkilerinde gösterme ihtimali oldukça fazladır (Wolynn, 2020).

Duygulara yönelik ihmal ya da istismarın, fiziki herhangi bir kuvvet içermemesinde dolayı çocukların üzerinde meydana getirdiği etkilerin saptaması oldukça güçtür. Ancak bu duruma maruz kalmış olan çocuklar yetişkin birer birey olduklarında, maruz kaldıkları ihmal ya da istismar romantik ilişkilerine sirayet edebilmektedir. Wang ve diğerlerinin 2018 yılında, romantik birlikteliği olan 156 çift ile gerçekleştirmiş oldukları çalışmada, çocuklukta maruz kalınan kötü muamele ve ilişki doyumu arasındaki bağlantı incelenmiştir. Bu çalışmada çocukluk döneminde

maruz kalınan duygulara yönelik ihmal ya da istismarın evlilikten duyulan memnuniyet ve ilişki doyumu üzerinde etkili olduğu görülmüştür (Wang vd., 2018).

Simeone ve arkadaşları tarafından İtalya’da 2017 yılında gerçekleştirilen başka bir çalışmada duygulara yönelik ihmal ya da istismarın yanı sıra, çocukluk çağında yaşanan diğer travmalarının da evlilik memnuniyetleri ve ilişkiden alınan doyum üzerinde olumsuz etkilerinin olabileceği ileri sürülmüştür.

Whisman’ın (2006) herhangi bir travmatik durum ile sınırlandırılmadan yaptığı çalışmada; çocuklukta maruz kalınan fiziksel istismarın, tecavüzün, fiziki saldırının katılımcıların romantik birlikteliklerinde bozulmalara sebebiyet verebileceği üzerinde durulmuştur. Yine aynı yılda Liang ve arkadaşlarının gerçekleştirdiği çalışmada da benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Kadınlar üzerinde yapılan bu çalışmada çocukluk döneminde cinsel yönden travmaya maruz kalan kadınlarda evlilikten duyulan memnuniyetin ve ilişki doyumunun düşük olduğu tespit edilmiştir.

Çocukluk çağlarında yaşanmış olan istismarların evlilik yaşantısına etkisine ilişkin 414 çiftle gerçekleştirilen bir çalışmada, çocukluk çağlarında maruz kalınan istismarın bireylerde ilişki doyumunu engellemesinin yanı sıra daha sık depresyon ve madde kullanımına sebebiyet verdiği saptanmıştır (Nguyen vd., 2017).

Paradis’in ve Boucher’in (2010) yılında yapmış oldukları çalışmada, çalışmada 1408 kadın ve 320 erkek olmak üzere toplam 1728 birey yer almaktadır. Fransa’da yapılan bu çalışmada, çocukluk çağlarında maruz kalınan travmatik olayların çiftler arasındaki ilişkide olumsuz sonuçlar doğuracağına dikkat çekilmiş, erkek katılımcıların fiziksel istismara maruz kalmalarının, kadın katılımcılarınsa duygusal istismara maruz kalmalarının ilişkilerde problemler yaşamalarına sebebiyet verdiği ve ilişki doyumunun düştüğü görülmüştür.

Erdoğan’ın (2019), 18 yaşından büyük genç yetişkinler üzerinde yaptığı 350 kişilik “Yetişkin Bireylerde Narsisizm, Çocukluk Çağı Ruhsal Travmaları Ve İlişki Doyumu İle Cinsel Tutum Ve Davranışların İncelenmesi” isimli çalışmasında; genç yetişkinlerde çocukluk çağında meydana gelmiş olan duygusal ihmal ile ilişki doyumu arasında negatif yönlü korelasyon olduğunun belirlemiştir.

Akşemsettinoglu’un (2020) tarafından “Romantik İlişki Yaşayan Bireylerin Çocukluk Dönemi Örselenme Yaşantıları İlişki Doyumu Ve Evlilik Beklentisi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” adıyla Türkiye Cumhuriyeti Gaziantep ilinde

yapılan araştırmada, katılımcıların çocukluk dönemlerinde yaşadıkları fiziksel ihmalin ve duygusal istismarın ilişki doyumu ile negatif ilişkide olduğu saptanmıştır.

Ekşi'nin İstanbul'da (2021) gerçekleştirmiş olduğu "Çocukluk Çağında Yaşanan Travma Yaşantılarının Evlilik Doyumu Üzerindeki Etkisi: Erken Dönem Uyum Bozucu Şemaların Aracı Rolü" isimli çalışmasında çocukluk çağında gerçekleşen olumsuz yaşantıların çiftlerin evliliklerinde yaşadığı memnuniyetsizliği pozitif yönde yordadığı ve ilişki doyumunun azalmasına sebebiyet verdiği görülmüştür.

Travma

Travma; bireyin aşırı korkması kendisini çaresiz hissetmesi ve dehşet duygusuna kapılması, ciddi düzeyde yaralanmalar veya ölme riskleri gibi fiziksel ve ruhsal bütünlüğünü bozabilecek tecrübeler yaşaması ve/veya tanıklık etmesidir (DSM-IV, 2000). UHS sınıflamalarına göre travma kavramı, her bireyde sıkıntıya sebep olabilecek, yıkımlar, savaşlar, kazalar, terörizm, işkenceler, istismarlar, tecavüzler gibi yıkıma sebebiyet verecek nitelikte ve bireyde tehdit unsuru oluşturan durum ve/veya olaylara karşı gösterilen tepkiler olarak nitelendirilmektedir (İzci ve Ünveren, 2017).

Çocukluk Çağı Travmaları

Erken dönem çocukluk deneyimleri çocuğun gelişimi ve yaşamının işleyişi için çok önemlidir. Ebeveyn ile çocuk arasındaki bağlanma olarak adlandırılan psikolojik bağ, daha sonraki psikopatolojinin önemli bir belirleyicisidir. Güvenli bağlanma, çocuk için güvenli bir temel oluşturan duygusal erişilebilir bir bakıcı gerektirir. Bu durumda çocuk kendini güvende hisseder (D'Hooghe, 2017). Bununla birlikte, bakıcı ve çocuk arasındaki ilişkide tekrarlayan ve kronikleşen olumsuz deneyimler çocukta bağlanma travmasına sebebiyet vermektedir. Bakıcı çocuğa istismarda bulunduğu, ulaşamadığında veya ihmal ettiğinde bağlanma travması meydana gelmektedir. Olumsuz bağlanma deneyimleri, erken travmaya ve gelecekteki psikopatolojiye yol açmaktadır (Tassie, 2015).

Çocukluk çağı travmaları incelendiğinde; çocukluk döneminde yaşanan göç, şiddete tanık olma, kazalar, doğal afetler, ebeveyn kaybı, anne-babadan ayrılma, boşanma, fiziksel, cinsel ve duygusal istismar, 18 yaşından önce fiziksel ve duygusal ihmal gibi olay ve durumlar çocukluk çağı travmaları olarak nitelendirilmektedir

(Herman, 2011). Çocuk istismarı ise Dünya Sağlık Örgütü tarafından "bir yetişkin tarafından kasıtlı veya kasıtsız olarak çocuğun sağlığını, fiziksel gelişimini veya psiko-sosyal gelişimini olumsuz yönde etkileyen davranışlar" olarak tanımlanmaktadır. Bu tanımda önemli olan yetişkinin amacı değil, eylemin çocuk üzerindeki sonucudur (DSÖ, 1999).

Çocuk ihmali ve istismarı, ebeveyn veya bakıcı olan bir yetişkinin çocuğun büyümesine zarar veren, kısıtlayan veya engelleyen uygunsuz eylemler veya eylemsizlik olarak tanımlanır. Bu eylem veya eylemsizlik nedeniyle çocuk çeşitli şekillerde (sosyal, cinsel, fiziksel, gelişimsel veya zihinsel) zarar görür (Taner ve Gökler, 2004).

Farklı kültürler ve toplumlar, çocuk istismarının ne olduğu konusunda farklı gelenek ve inançlara sahiptir ve bu da tanımlamayı zorlaştırmaktadır (Pelendecioğlu ve Bulut, 2009). Örneğin, Türkiye'de çocuklara yönelik aile içi şiddetin kültürel bir norm olarak hoş görüldüğü görülmüştür. Bu sonuç şunları gösterebilir: istismarın tesadüfi olmadığını, tekrarlanma olasılığının yüksek olduğunu ve çocuğun beden ve ruh sağlığını ciddi şekilde etkilediğini belirtmektedir. Çocukluk çağı travmaları ihmal ve istismar olarak sınıflandırılmaktadır. İhmal, fiziksel ve duygusal ihmal olarak tanımlanır. İstismar fiziksel, cinsel ve duygusal olarak tanımlanmaktadır (Çelik ve Hocaoglu, 2018).

Çocukluk Çağı Travma Çeşitleri

Çocukluk çağı travması, fiziksel istismar, fiziksel ihmal, cinsel istismar, duygusal istismar ve duygusal ihmali içerir. Her türlü istismar ve ihmal çocuğun gelişimini olumsuz etkiler. Fiziksel ve cinsel kötü muamele, çoğunlukla duygusal istismar ve ihmali içeren psikolojik kötü muamele ile birlikte görülmektedir. Ancak duygusal istismar ve ihmal de diğer kötü muamele türlerinden bağımsız olarak ortaya çıkmakta ve psikolojik işleyişte sorunlara neden olmaktadır (Glaser, 2002).

İstismar

Çocuklara yönelik istismar kavramı bilimsel alanyazında sık olarak rastlanan bir olgu olarak karşımıza çıkmaktadır. İstismar kavramı farklı kültür ve toplumlara göre anlamsal ve tanımsal olarak değişkenlik göstermekte olup, çocuğa yönelik sergilenen tutum/davranışın istismar olup olmaması sosyo-kültürel farklılıklara göre

değerlendirilmektedir. İstismar edilen çocuklar tehlikede ve tehdit altında olduklarına inanır ve bu durumun onların aciziyet duymasına ve kendilerini savunmasız hissetmelerine sebebiyet verir. İstismara uğramış çocuklar zor durumlarda karşı karşıya kaldıklarında mevcut durumu gerçekte olandan daha büyük nitelendirir ve savunmasızlık hissine kapılır. Çocuklarda istismar kavramı fiziki, emosyonel ve cinsel olarak 3 başlıkta incelenir (Dinleyici ve Dağlı, 2016).

Duygusal İstismar

Duygusal istismar, sözlü taciz, fiziksel olmayan ağır cezalar veya tehditler olarak tanımlanır. Çocuğa küfretmek, onu yalnız bırakmak, duygusal gereksinimlerini karşılamayan aldatma, korkutma, tehdit etme, aşağılama duygusal istismarın biçimleridir. Ayrıca aşırı koruma, bağımlılık, aşırı otorite, çocuğun yaşından büyük yükümlülükler bekleme, kardeşler arasında ayrımcılık, çocuğun davranışlarıyla bağdaşmayan sert cezalandırma gibi eylemler ve yüze şiddet, iz bırakmasa da bu istismar kategorisine dahildir (Acehan vd., 2013).

Veltkamp ve Miller'in (1994) duygusal istismarı "bir çocuğu suçlamak, küçümsemek veya reddetmek, sürekli olarak kardeşlere eşit olmayan şekilde davranmak veya çocuğun bakıcısı tarafından kasıtlı ve zorla tecrit veya sürekli olarak güvenlik ve şefkatten yoksun bırakılması" olarak tanımlamıştır. Fiziksel belirtiler görülmeyebilir. Konuşma bozuklukları, fiziksel gelişimdeki gecikmeler gibi sorunlar duygusal istismarın göstergesi olabilir. Ayrıca, bir kardeşin ya da ebeveynin istismarına tanık olan ya da kaçırılma ya da kaçırılma deneyimi yaşayan çocuklar da duygusal istismar mağdurlarıdır.

Fiziksel İstismar

Fiziksel istismar, bir çocuğun bir ebeveyn veya ebeveynin halefi tarafından itilmesi veya tekmelenmesi, sarsılması, bir el veya başka bir silahla fırlatılması veya yakılma veya boğulma tehlikesiyle karşı karşıya kalması durumudur. Ayrıca, yaşlı bir kişinin bir çocuğa fiziksel saldırısı yaralanmaya neden olur veya tehdit eder. Kişilerarası, bilişsel, zihinsel ve davranışsal bozukluklar, uyuşturucu kullanımı ve psikolojik durumlar fiziksel istismarla bağlantılıdır (Taner ve Gökler, 2004).

Çoğunlukla fiziksel ve psikolojik istismar bir arada bulunur ve bu ortamdaki çocuklar ceza ve "kişisel kötülük" duygusunu birlikte yaşarlar. Fiziksel olarak

istismara uğrayan ebeveynler, istismarcı davranışları için genellikle suçlayarak veya çocuğun cezayı hak ettiğini ima etmek için çocuk hakkında eleştirel açıklamalar yaparak mazeret bulurlar. Bu ifadeler, çocuğun kişisel kötülük duygusunu arttıran istismar için suçluluk, utanç ve sorumluluğa yol açar (Akt. Özkol, 2014).

Araştırmalar, fiziksel istismardan kurtulanların uzun vadeli etkilerden mustarip olduğunu göstermektedir. Fiziksel istismara ilişkin çalışmaları toplamış ve fiziksel istismara uğrayanların, fiziksel istismar öyküsü olmayanlara göre şiddet içeren eylemlerde bulunma olasılıklarının daha yüksek olduğunu ortaya koymuştur. Bu şiddet eylemleri, çocuklarına istismar, flört şiddeti, eşleri istismar etme ve şiddet içeren suç davranışlarını içerir. Fiziksel istismarın ayrıca kadınlarda kendine zarar verme ve intihar davranışları ve somatizasyon, ünsiyete, depresyon, disosiasyon ve psikoz gibi duygusal sorunlarla ilişkili olduğu bulunmuştur (Wekerle, Miller, Wolfe ve Spindler, 2006).

Cinsel İstismar

Cinsel istismar, rıza yaşının altındaki bir çocuğun, bir yetişkinin cinsel tatminine yol açacak şekilde meşgul olması olarak tanımlanır. Tamamlanmış veya teşebbüs edilen herhangi bir cinsel eylem, cinsel temas veya cinsel sömürü cinsel istismar olarak tanımlanır (Öztürk, Tanrıverdi ve Sapmaz, 2017).

Cinsel istismar, bir yetişkin veya bir ergen tarafından çocukken cinsel amaçlarla kullanılması anlamına gelir. Cinsel istismar, bir çocuk ile en az 5 yaş büyük biri arasındaki veya bir ergen ile en az 10 yaş büyük biri arasındaki herhangi bir cinsel deneyim olarak tanımlanır. Cinsel istismar eylemleri, bir çocuğun cinsel organını okşama, cinsel ilişki, ensest, tecavüz, teşhircilik ve fuhuş veya pornografik materyallerin üretimi yoluyla ticari sömürüyü içerir (Wekerle vd., 2006).

Cinsel istismardan kurtulanlar, özellikle ensestten kurtulanlar, yetişkinliklerinde birçok sorun yaşarlar. Cinsel ilişkileri, cinsel vuruk geçmişlerinden birçok yönden etkilenir. Cinsel istismar öyküsü yetişkinlikte cinsel mağduriyete yol açar. Ayrıca dürtüsellik, iç görü eksikliği, özsaygı eksikliği gibi yaşadıkları sorunlar tekrar mağduriyet yaşamalarına neden olur. Ayrıca benlik bütünlüğü ile ilgili sorunlar yaşayabilirler. Ek olarak, cinsel istismardan kurtulanlar sağlıklı yakın ilişkileri sürdürmekte güçlük çekerler; evlilik ve ebeveynlik doyum yerine stres yaratır (Harvey ve Pauwels, 2000).

İhmal

İhmalin tanımı konusunda tartışmalı görüşler vardır. Bazıları, bir deneyimi ihmal olarak tanımlamak için, deneyimin sonuçlarının veya katı “zararın gözlemlenebilir tezahürlerinin” olması gerektiğini savunuyor. Diğerleri, bir deneyimi ihmal olarak tanımlarken ebeveynlerin niyetinin dikkate alınması gerektiğini savunuyor. İhmalin ne olduğu ile ilgili bir başka bakış açısı, örneğin ebeveynleri tarafından uzun süre gözetimsiz bırakılan çocukların, çocuk ne kadar mağdur olursa olsun ihmalkar kabul edilmesi gerektiğidir. İhmalin tanımına dair kültürel bir bakış açısı da vardır (Tyler vd., 2006).

Straus ve Kantor’un (2005) ihmalcı davranışla ilgili kültürel normların toplumdan topluma farklılık gösterdiğini ve zamanla toplum içinde değiştiğini öne sürmüştür.

Duygusal İhmal

Duygusal ihmal, yeterli duygusal desteğin sağlanmaması, ilgi ve şefkat gösterilmemesi ve çocuğu şiddete maruz kalmaktan korumamasıdır. Ek olarak, yeterli şefkat, merhamet ve duygusal desteğin sağlanmaması ve bir çocuğu aile içi istismara maruz kalmaktan korumamak duygusal ihmal örnekleridir. Çocukların ve ergenlerin maruz kaldığı en yaygın kötü muamele türü duygusal ihmaldir. Bununla birlikte, yakın zamana kadar, duygusal kötü muamele, her zaman fiziksel kötü muameleden daha az zarar verici olduğu varsayıldığından, tartışma alanı değildi. Travmanın duygusal kanıtını değerlendirmek, travmanın fiziksel kanıtını değerlendirmekten daha karmaşıktır Fiziksel ihmal ve istismar vakalarının %90’ında duygusal ihmal ve istismar tespit edilmiştir. Duygusal ihmal ve istismar, fiziksel ve cinsel istismarın olmadığı durumlarda da gerçekleşebilir. Dolayısıyla duygusal ihmal ve istismarın çocuk ve ergenlerin en sık yaşadığı ihmal ve istismar türü olduğu söylenebilir (Scher vd., 2004).

Fiziksel İhmal

Fiziksel ihmal, yeterli beslenme, kıyafet, sağlık bilgisi veya gözetim eksikliğinden kaynaklanan zarar veya tehlikeye girme olarak tanımlanmaktadır. Fiziksel ihmalin çocuğun fiziksel, bilişsel, zihinsel ve davranışsal sağlığı üzerinde ciddi ve uzun vadeli etkileri olabilir. Çocuk istismarı genellikle çocukların gelişimi

ve esenliği için önemli bir tehdit oluşturur. Hasara veya tehlikeye neden olan yetersiz beslenme, kıyafet, tımar ve gözetimi içerir. Fiziksel istismar ve ihmal için bakım veren çocuk risk faktörleri olarak düşünölmeli; depresyon, madde kullanımı, zayıf benlik imajı, sosyal destek eksikliği gibi özellikler bildirilmektedir. Ayrıca, fiziksel istismara uğrayan çocuklarla karşılaştırıldığında, ihmal edilen çocuklar daha ciddi akademik ve bilişsel bozukluklara, daha fazla sosyal uzaklaşmaya, daha kısıtlı akran etkileşimlerine ve daha şiddetli geri çekilme sorunlarına sahiptir (Hildyard ve Wolfe, 2002).

Çocukluk Çağı Travmalarına İlişkin Literatürde Yapılmış Çalışmalar

Finkelhor vd., (2019) göre 18 yaşına gelene kadar, çocukların üçte ikisinden fazlası en az bir kez travmatik deneyime maruz kalmaktadır.

Travmaya maruz kalan çocuklar %75,4'ünün orta veya daha yüksek travma sonrası stres belirtileri gösterdiği saptanmıştır. En çok bildirilen travmatik olaylar kayıp, ayrılık, yas ve aile içi şiddettir (Gonzalez vd., 2016).

Scher vd., (2014) yılında yaklaşık bin katılımcıyla yaptıkları bir çalışmada, bireysel kötü muamele biçimlerinin sıklığının cinsel istismar için %5, fiziksel istismar için %18,9, fiziksel ve zihinsel istismar için %8.3 ve fiziksel ihmal %8.3 olduğunu bulunmuştur. Erkeklerde çocuklukta kötü muamelenin yaygınlığı %40'ın üzerindeyken, kadınlarda bu oran %30'dur.

Çocukluk ve ergenlik döneminde bireylerin %47,9'u duygusal istismar, %23,9'u fiziksel istismar, %28,2'si cinsel istismar, %45,3'ü duygusal ihmal ve %46,2'si her türlü fiziksel ihmali bildirmiştir (Bohn vd., 2013).

Türkiye'de yapılan çalışmalarda çocuklarda fiziksel istismar sıklığı %30-35, cinsel istismar oranı ise %13'tür (Maniglio, 2014). Türkiye'de yapılan bir başka çalışmada ise cinsel istismara uğrayan çocukların %42,5'inin 13-15 yaş aralığında olduğu saptanmıştır (Türkmen vd., 2017).

Büyükcebeci (2019) tarafından yılında gerçekleştirilmiş olan çocukluk çağı örselenme yaşantılarının yaratıcı kişilik özellikleri ve aleksitimi ile ilişkisinin incelendiği çalışmada, çocuklukta maruz kalınan travmaların çocukların yaratıcı kişilik özelliklerini negatif yönde etkilediği saptanmıştır.

Yiğit ve Erden (2015) tarihinde, çocukluk çağı istismar yaşantıları ile genel psikolojik sağlık arasındaki ilişkide erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolünün incelenmesine ilişkin gerçekleştirdikleri çalışmada çocukluk döneminde

travmatik deneyimleri olan çocuklarda uyum bozucu şemaların görüldüğü ve söz konusu durumun yetişkinlik döneminde psikopatolojik rahatsızlıklara sebebiyet verdiği saptanmıştır.

Çeçen ve Türk (2013) “Ergenlerde çocukluk örselenme yaşantıları ve öfke ifade tarzları ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi” isimli çalışmalarında çocukluk dönemlerinde istismara ve ihmale maruz kalan bireylerde benlik saygısının ve yaşam doyumunun düşük olduğu sonucuna varmıştır

Zeren vd., (2017) yılında gerçekleştirdikleri “Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı İstismarı Sıklığı” isimli çalışmada duygusal istismara maruz kalmış olan üniversite öğrencilerinin ebeveynlerinin boşanmış olduğu görülmüştür.

Vajinal penetrasyon ve cinsel amaçlı vücuda dokunma, tüm vakaların %69,4'ünü oluşturan kadınlarda en sık bildirilen cinsel istismar türleridir. Ayrıca mağdurların %25,9'unun birçok kez cinsel istismara uğradığı ve istismarcıların tamamının erkek olduğu, %54,1'inin tanıdık ve %14,1'inin akraba olduğu saptanmış ve bazı vakaların birden fazla istismarcı tarafından istismar edildiği saptanmıştır (Türkmen vd., 2017).

Gümüş-Saçarçelik tarafından 2009 yılında yapılan “Kasıtlı Kendine Zarar Verme Davranışı Olan Ergen ve Genç Erişkin Hastalarda Çocukluk Çağı Travmaları” isimli araştırmada ergenlerin tedavi gördüğü bir klinikteki kayıtlar incelenmiş ve katılımcılarda duygusal istismara maruz kalma oranının %33 olduğu belirlenmiştir.

Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisinin incelendiği başka bir araştırmada psikopatolojik tanı almış olan deneklerle çalışılmış ve deneklerin %82'sinin çocukluk döneminde duygusal istismara maruz kaldığı belirlenmiştir (Örsel vd., 2011).

Yücel (2014) yılında gerçekleştirilen bir araştırmada çocukluk dönemlerinde istismara ve ihmale maruz kalma durumunun bireylerin erişkinlik dönemlerinde ilişki doyumunu ve aşka yönelik tutumunu etkilediği tespit edilmiştir.

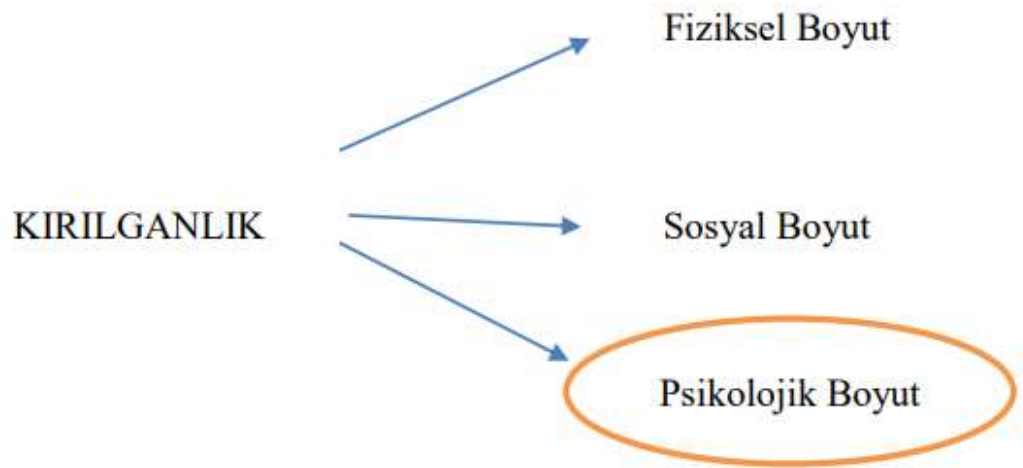
Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile otomatik düşünceler, ara inançlar, uyumsuz şemalar, ünsiyete ve depresif belirti şiddeti ve yaşam kalitesi arasındaki ilişkinin incelenmesine dair gerçekleştirilen araştırmaya göre çocukluk dönemlerinde istismara ve ihmale maruz kalarak travma yaşayan öğrencilerin, travma yaşamayan öğrencilere kıyasla, otomatik düşüncelerinin, şemaların ve ara inançların negatif yönde etkilendiği belirlenmiştir. Yine aynı

araştırmada çocukluk dönemlerinde travma yaşayan öğrencilerin, travma yaşamayan öğrencilere göre kaygı ve depresyon risklerinin daha fazla olduğu görülmüştür (Gündüz ve Gündoğmuş, 2019).

Kırılgnalık

Kırılgnalık kavramına ilişkin alanyazında uzunca bir dönemdir çeşitli araştırmaların yürütülmesine karşın kırılgnalığının net bir tanımı ve psikopatoloji ile ilişkisine dair net bir sonuçlara henüz ifade edilmemiştir (Uysal, 2015).

Kırılgnalığa dair çok sayıda tanım yapılabilmesine karşın temel anlamda psikoloji açısından kırılgn bireylerin psikopatolojiye yatkınlığı diğer bireylere göre fazladır (Ingram ve Price, 2010). Günlük kullanımda kırılgnlığı hastalıklara, zarara uğramaya ve ihmalkârlığa karşı duyarlılık şeklinde nitelendirebiliriz. İnsanların kırılgnalık seviyeleri önemli ölçekte şahsi algılarından kaynaklanabilmektedir. Bilişler açısından kırılgnlık, kişinin hayatında gerçekleşen ve/veya gerçekleşebilecek arzu edilmeyen olumsuz durumlara karşı geliştirmiş olduğu hassasiyetlerdir (Arslan, 2019).

Şekil 3. Kırılgnalığın Boyutları

Gudjonsson (2010)'a göre kırılgnalık seviyesi bireysel, bilişsel ve çevre faktörlerinin büyük ölçekte etkisinde olan bir kavram olup, fiziksel, sosyal ve psikolojik olmak üzere 3 boyutta incelenmektedir.

Lee ve Scanlon'un 2007 yılında akut tedavisi devam eden hastalara gerçekleştirdikleri çalışmalarında, 3 farklı kırılgnalık türünden bahsedilmiş olup, fiziksel, sosyal ve psikolojik kırılgnalık olarak ifade edilmiştir. Bu kırılgnalık

türlerinden, psikolojik kırılmanın hastaların açısında çok karmaşık bir faktör olduğu ve hastaların kendilerine zarar verebilecek etkenlere açıklığı şeklinde tanım bulmuştur.

Bu çalışmada kırılmanın fiziksel ve sosyal boyutlarından ziyade psikolojik boyutu üzerinde durulmuştur.

Psikolojik Kırılma

Psikolojik kırılmanın tanımı yapılırken insanın başarıya ulaşma ve çevreden onaylanma ihtiyacı olan benliğine yönelik geliştirilmiş olan bilişsel inançlar şeklinde bir ifade kullanılmıştır. Bir başka ifadeyle birey düşünsel özerkliğe haiz olmayıp, sergilediğı tavır ve davranışların çevrede kabullenilmesi ve onaylanma gereksinimindedir (Sarıçalı ve Satıcı, 2017).

Ekşi ve arkadaşlarına (2009) göre, bireylerin benliğinin çevreden gelecek olan onaylara ve/veya başarılarla/başarısızlıklara ilişkin geliştirdiğı bilişsel inançlar psikolojik kırılma olarak tanımlanabilir. İnsanoğlu yaşamı boyunca daimi olarak çevresi tarafından onaylanmaya bağımlılık hissetmiştir. Çevre tarafından onay gördüğü eylemler ve davranışları olumlu, onay görmeyen eylemler ve davranışları ise olumsuz olarak nitelendirmesi bireylerin düşünsel kuvvetine etki etmektedir.

Başka bir görüşe göre; kırılma kavramının psikolojik bağlamda ele alınması halinde dikkati çeken tarafı; bireylerin işlevsellik taşımayan öğrenimleriyle alakalıdır (Bayraktar, 2019).

Psikolojik kırılmanın tanımı yapılırken ifade edilen çevresel onaylanma ihtiyaçları, başarılı olma kavramları ve bu kavramlar ile bağlantısı olabilen yapılar değerlendirildiğinde, insanın psikolojik kırılmasının, içinde yaşadığı sosyal yapılardan etkilenebildiğı ifade edilebilir (Sarıçalı ve Satıcı, 2017).

Psikolojik kırılma ve bilişsel kırılma arasında kuvvetli ilişkilerin bulunduğu belirtilmektedir. Birey, başka bir bireyin beklentilerini karşılamak ve cevaplandırmak adına bilişsel kalıpları inşa ederler. Bu durum bireyin başkası hakkındaki değer yargılarına dair inançları yansıtır. Böylece, kişilerarası ilişkilerde oluşturulmuş olan uyumsuz biliş tepkileri, bireyin ruhsal ve fiziki iyilik haline ekti eder (Sincidir ve Walton, 1999).

Bireylerde çevre tarafından onaylanmaya bağıli geliştirilen bilişler psikolojik kırılmanın oluşmasına sebebiyet vermektedir. Bu bağlamda, çevreden onaylanmaya ciddi düzeyde duyarlı olan bireylerin, psikolojik kırılma

yüksek olma ihtimali belirlemektedir. Bunun yanında çevreden gelen etkileri kabullenen bireyin öz benliğine yabancılaşması ve psikolojik kırılganlığının derecesini artırabileceği ortaya atılmıştır (Saticı, Kayış ve Akın, 2013).

Psikolojik kırılganlık başarısız olma ve onay alamama kaygısıyla meşgul olmayı yansıtan bir kavramdır. Psikolojik olarak savunmasızlaşmış bireylerin öz-değerleri başka bireylerden onay almaya bağımlıdır ve beklenen onayı almadıkları takdirde olumsuz beklentilere kapılarak öğrenilmiş çaresizliğe düşebilirler. İvmelenen olumsuz ve çaresiz duygular, psikolojik açıdan kırılgan bireylerde kendilerini suçlama, hayattan soyutlanma durumlarını ortaya çıkarabilir (Akın, 2014)

Birçok araştırmacı psikolojik kırılganlık kavramının kesin/kati kalıcı bir kişilik özelliği olduğunu kati bir dille ifade etmemelerine rağmen, kırılganlık kavramının değişmeyen bir kişilik özelliği olduğunu dile getirmişlerdir. Bu durumu psikolojik kırılganlık kavramının değişmezliğini gen bilimiyle ilişkilendirmişler ve bilhassa şizofreni hastalığı özelinde psikolojik kırılganlık kavramının kalıcılığına vurgu yapmışlardır. Bunun yanında, kalıcı kişilik özelliklerinin sadece genetik faktörler ile açıklanmasının uygun olmadığını ve psikolojik kırılganlığın diğer etkenlerden kaynaklanabileceğine dair görüş bildirmişlerdir (Ingram ve Price, 2010).

Sincidir ve Wallston'a (1999) göre psikolojik kırılganlık genetik etkenlerin yanında, bağımlı olma, utanç duyma, fonksiyonellik dışı bilişsel örüntüler ve mükemmeliyetçilikten de etkilenebilir. Bir başka ifadeyle, psikolojik kırılganlığın altındaki biliş ve çevre faktörleri psikolojik hastalıklarda asıl neden olmamakla beraber, risk oluşturabilmek ve tetikleyici olabilmektedir (Gudjonsson, 2010).

Psikolojik kırılganlığın oluşmasında ve değişiminde tetikleyici faktör olarak benlikten ve özsaygıdan söz edilebilir. Benlikte ve/veya özsaygıda meydana gelecek olan değişimlerin psikolojik kırılganlığın derecesini etkilediği bir gerçektir. Benliğini ve özsaygısını yitirmiş bir birey, karşılaştığı negatif tecrübeler, yitimlere, yıkımlara karşı hassaslaşır ve bu durum kırılganlığının artmasına sebebiyet verir. Bunun tersini düşündüğümüzde, yüksek benlik/özsaygısı yüksek olan bir bireyin bilişsel değerleri sağlıklı olup, kırılganlık düzeyi son derece düşüktür (Crocker, 2002).

Psikolojik Kırılganlığa İlişkin Literatürde Yapılmış Çalışmalar

Alanyazın incelendiğinde, Cox ve arkadaşlarının 2001 yılında gerçekleştirdikleri çalışmada; psikolojik kırılganlık ile ünsiyete ve stres arasında istatistiksel olarak anlamlı ve pozitif yönlü korelasyonlar gözlemlenmiştir. Benzer

şekilde Sherman ve arkadaşları (2009) psikolojik kırılganlığın artması halinde kaygı ve stresin arttığını saptamışlardır.

Joiner 1997’de gerçekleştirdiği çalışmasında psikolojik kırılganlıkla depresyon, kendine yabancılaşma, yalnızlık ve uyumsuz başa çıkma davranışları arasında pozitif yönlü korelasyonların olduğu saptanmıştır. Buna paralel olarak Satıcı ve arkadaşlarının 2013 yılında Türkiye’de yaptıkları çalışmada da psikolojik kırılganlığın artması halinde depresyon, kendine yabancılaşma, yalnızlık ve çaresizliğin arttığı rapor edilmiştir.

Psikolojik kırılganlık ile otantik yaşamın, algılanılan sosyal desteğin, duygusal desteğin, olumlu etkinin ve yaşam doyumunun arasında negatif yönde ilişkiler bulunmuş ve Psikolojik kırılganlığın artması halinde otantik yaşamın, algılanılan sosyal desteğin, duygusal desteğin, olumlu etkinin ve yaşam doyumunun azaldığı belirlenmiştir (Sincidir ve Walton, 1999; Satıcı vd., 2013).

Bilici’nin (2020) “Duygusal Zekâ, Psikolojik Kırılganlık Ve Yaşam Doyumu İlişkisinde Kısa Semptomların Aracı Rolü” adlı çalışmasında; psikolojik kırılganlıkla ünsiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite ve kısa semptomlar arasında pozitif yönde anlamlı korelasyonların olduğu rapor etmiş olup, psikolojik kırılganlığın artması halinde ünsiyete, depresyon, olumsuz benlik, somatizasyon, hostilite ve kısa semptomlar gibi olumsuzların arttığını dile getirmiştir.

2016/2017 eğitim/öğretim yıllarında Türkiye’deki beden eğitimi öğretmenleriyle yapılan bir çalışmada psikolojik kırılganlık ile öğrenilmiş güçlülük arasında anlamlı düzeyde ve pozitif yönde ilişkilerin olduğu tespit edilmiştir. Sözü edilen çalışmaya göre psikolojik kırılganlık arttıkça, ona paralel olarak öğrenilmiş güçlülük de artış göstermektedir (Akdeniz, 2018).

Kırım (2020) tarafından Türkiye’nin Sivas ilinde yapılan “Spor Ve Yaşam Merkezlerine Üye Olan Kadınların Psikolojik İyi Oluş ve Psikolojik Kırılganlık Düzeylerinin İncelenmesi” çalışmada araştırma grubunun psikolojik kırılganlıklarının artması halinde psikolojik iyi oluş düzeylerinin azaldığı bulgusuna rastlanmıştır.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeline, evren ve örnekleme, araştırmada kullanılan veri toplama araçlarına, verilerin nasıl toplandığına ve nasıl çözümlendiğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk çağlarında yaşamış oldukları travmalar ve psikolojik kırılganlıkların ilişki doyumlarına etkisinin incelenmesi amacıyla ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. İlişkisel tarama modellerinde, araştırmada kullanılan değişkenler arasındaki ilişkiler incelenir ve parametrelerin beraber değişim durumları irdelenir. Eğer değişkenler arasında ilişkiler varsa ve/veya beraber değişiyorsa söz konusu durum açıklanmaya çalışılır (Karasar, 2011).

Evren ve Örneklem

Bu araştırmada evren; romantik birliktelik yaşayan bireylerden oluşmaktadır. Romantik ilişkisi olan bireylere ilişkin herhangi bir popülasyon sayısı belirlenemediğinden dolayı araştırma örnekleminde yer alacak yeterli kişi sayısının belirlenmesi için evreni bilinmeyen örneklem formülü kullanılmış olup, formüle ilişkin detaylar ve gerekli örneklem sayısı aşağıda gösterilmiştir;

Örneklem sayısı ;

n:Örnekleme alınacak birey sayısı

p:İncelenen olayın görülüş sıklığı (gerçekleşme olasılığı)

q:İncelenen olayın görülmeysi sıklığı (gerçekleşmeme olasılığı)

z:Belirli bir anlamlılık düzeyinde, z tablosuna göre bulunan teorik değer

d:Olayın görülüş sıklığına göre kabul edilen örnekleme hatasıdır.

$$n = \frac{z^2 p * q}{d^2} \quad n = \frac{(1.96)^2 * 0.50 * 0.50}{(0.05)^2} = 384$$

Buna göre evreni bilinmeyen örnekleme formülü kullanılarak %95 güven düzeyinde ve %5 örneklem hatasında araştırmaya katılması gereken örneklem sayısının 384 kişilik olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada yer alacak olan örneklem sayısı belirlendikten sonra araştırmada kullanılacak olan örneklem yöntemine geçilmiştir. Araştırmada romantik ilişkisi olan bireyler yer alacağından araştırmanın temel problemi ve sınırlılıkları çerçevesinde araştırmaya dair hedefler çerçevesinde araştırmada yer alan bireyler amaçlı(amaçsal) örnekleme yöntemiyle seçilmişlerdir. Amaçlı(amaçsal) örnekleme yönteminde, araştırmada geliştirilen amaçlar ve sınırlılıklara göre araştırma örnekleme dahil olma ihtimali olabilen bireyler örnekleme dâhil edilir (Büyüköztürk, 2016).

Katılımcılara Ait Bilgiler

Tablo 1.

Katılımcıların Tanılayıcı Özelliklere Göre Dağılı

	Sayı (n)	Yüzde (%)
Cinsiyet		
Kadın	202	52,60
Erkek	182	47,40
Yaş grubu		
25 yaş ve altı	152	39,58
25-30 yaş	108	28,13
31 yaş ve üzeri	124	32,29
Eğitim		
İlköğretim	56	14,58
Lise	72	18,75
Lisans	177	46,09
Lisansüstü	79	20,57
Çalışma		
Çalışmayan	146	38,02
Çalışan	238	61,98
Gelir		
Gelir giderden az	87	22,66
Gelir gidere denk	207	53,91
Gelir giderden fazla	90	23,44
Romantik ilişki durumu		
Flört	211	54,95
Sözlü-Nişanlı	45	11,72
Evli	128	33,33
Şuan ki partner ile birliktelik süresi		
1 yıldan az	129	33,59
1-3 yıl	92	23,96
4-6 yıl	54	14,06
7 yıl ve üzeri	109	28,39
Partneri ile çatışma yaşama sıklığı		
Hiç	11	2,86
Nadiren	117	30,47

Bazen	166	43,23
Sık	54	14,06
Çok sık	36	9,38

Partnerini yaşı

25 yaş ve altı	139	36,20
25-30 yaş	119	30,99
31 yaş ve üzeri	126	32,81

Partnerin eğitim düzeyi

İlköğretim	75	19,53
Lise	55	14,32
Lisans	214	55,73
Lisansüstü	40	10,42

Tablo incelendiğine, araştırmaya dahil edilen bireylerin %52,60'ının kadın, %47,40'ının erkek olduğu, %39,58'inin 25 yaş ve altında, %28,13'ünün 25-30 yaş arasında, %32,29'unun 31 yaş ve üzeri yaş grubunda olduğu, %14,58'inin ilköğretim mezunu, %18,75'inin lise mezunu, %46,09'unun lisans mezunu, %20,57'sinin lisansüstü mezunu olduğu, %38,02'sinin çalışmayan, %61,98'inin çalışan bireyler olduğu, %22,66'sının gelirinin giderinden az, %53,91'inin gelirinin giderine denk, %23,44'ünün gelirinin giderinden fazla olduğu tespit edilmiştir. Araştırmaya katılanların %54,95'inin flörtünün olduğu, %11,72'sinin sözlü/nişanlısının olduğu, %33,33'ünün evli olduğu, %33,59'unun 1 yıldan az süre, %23,96'sının 1-3 yıl arasında, %14,06'sının 4-6 yıl arasında, %28,39'unun 7 yıl ve üzerinde süre ile şu anki partneri ile birlikte olduğu belirlenmiştir. Romantik ilişkisi olan bireylerin %2,86'sının partneri ile hiç çatışma yaşamadığı, %30,47'sinin nadiren, %43,23'ünün bazen, %14,06'sının sık, %9,38'inin çok sık partneri ile çatışma yaşadığı tespit edilmiştir. Araştırmaya dâhil edilen Romantik ilişkisi olan bireylerin partnerlerinin %36,20'sinin 25 yaş ve altında, %30,99'unun 25-30 yaş arasında, %32,81'inin 31 yaş ve üzerinde yaş grubunda olduğu, %19,53'ünün partnerinin ilköğretim mezunu, %14,32'sinin partnerinin lise mezunu, %55,73'ünün partnerinin lisans mezunu, %10,42'sinin partnerinin lisansüstü mezunu olduğu saptanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada romantik ilişkisi olan bireylerden elde edilen veriler dört bölüm halinde oluşturulmuş elektronik anket formu ile toplanmıştır. Anket formunda Sosyo-Demografik Veri Formu, İlişki Doyum Ölçeği (İDÖ), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ) ve Psikolojik Kırılganlık Ölçeği (PKÖ) bölümleri yer almaktadır. Bahsedilen bölümlere ilişkin detaylar aşağıdaki gibidir;

Demografik Bilgi Formu

Sosyo-Demografik Veri Formu araştırmacı tarafından hazırlanmış olup, araştırmaya dâhil edilen romantik ilişkisi olan katılımcıların kendilerinin ve partnerlerinin bazı sosyo-demografik özelliklerinin ve romantik ilişkilerine yönelik bazı özelliklere yönelik sorular yer aldığı ilk bölümdür. Bahsedilen sorular; cinsiyet, yaş, eğitim düzeyi, çalışma durumu, romantik ilişki durumu, birliktelik süresi, partnerin yaşı, partnerin eğitim durumu ve partner ile çatışma yaşama sıklığı şeklinde sıralanmıştır. Demografik bilgi formunda toplam 10 soru yer almaktadır.

İlişki Doyum Ölçeği (İDÖ)

Araştırmaya katılan romantik ilişki yaşayan bireylerin ilişki doyumlarının saptanmasında ilk olarak Hendrik (1988) tarafından geliştirilmiş olan İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ) kullanılmıştır. 1988 yılında Hendrick tarafından yapılan geçerlik-güvenirlik çalışmasında öncelikle ölçeğin faktör yapısı incelenmiş ve İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)'nin tek faktörü bir yapıda olduğuna kanaat getirilmiştir. Tek faktörlü yapıya sahip olan ölçeğin açıkladığı toplam varyans %46 olarak belirlenmiştir. Ayrıca ölçeğin madde-toplam korelasyonları incelendiğinde elde edilen korelasyon katsayılarının 0,57 ile 0,76 arasında değiştiği belirlenmiştir. Romantik ilişkisi olan çiftler ile yapılan araştırmada İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)'nin çift uyumu ile yüksek düzeyde körele olduğu görülmüş ve ilgileşim katsayısının $r=0,80$ olduğu saptanmıştır. İDÖ'nün iç tutarlılık katsayısı 0,86'dır. İlişki doyumu ölçeği (İDÖ)'nin türkçe dilinde uyarlanmasına ilişkin çalışma Curun (2001) tarafından gerçekleştirilmiştir. Curun (2001) tarafından gerçekleştirilen uyarlama çalışmasına ilişkin geçerlik-güvenirlik bulguları incelendiğinde, İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)'nin ölçeğin orijinaline benzer şekilde tek faktörlü bir yapıda olduğu ve tek faktörlü yapının açıkladığı varyansın %52 olduğu tespit edilmiştir. Türkçe uyarlama çalışmasında belirlenen Cronbach's Alpha katsayısı 0,86 bulunmuştur. İlişki

Doyumu Ölçeği (İDÖ)'inin yedili derecelendirme kullanılarak likert tipinde hazırlanmış yedi maddesi bulunmaktadır. Katılımcıların romantik ilişkiye dair elde edilen doyuma ilişkin en olumsuz 1 ve en olumlusu 7 olacak şekilde yanıtlamaları istenir. İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)'inden alınması muhtemel düşük puan ilişkiden elde edilen doyumun düşük olduğunu işaret ederken, alınması muhtemel yüksek puan ise ilişkiden elde edilen doyumun yüksek olduğunu işaret etmektedir.

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği (ÇÇTÖ)

Bernstein ve ark. (1994) tarafından geliştirilen bu değerlendirme aracı üç tanesi travmanın minimizasyonunu ölçen maddeler olmak üzere toplam 28 sorudan oluşmaktadır. Bu ölçek ile çocukluk çağı cinsel, fiziksel, emosyonel (duygusal) istismarı ve emosyonel ve fiziksel ihmalini konu alan beş alt puan ile bunların birleşiminden oluşan toplam puan elde edilmektedir. Ölçeğin iç tutarlılığını gösteren Cronbach alfa değeri bütün deneklerden oluşan grup için (N=123) 0,93 olarak bulunmuştur. Alt puanlar için korelasyon katsayıları, duygusal istismar ($r=0.90$ $p<0,001$), duygusal ihmal ($r=0,85$ $p<0,001$) fiziksel istismar ($r=0,90$ $p<0,001$), cinsel istismar ($r=0,73$ $p<0,001$), fiziksel ihmal ($r=0,77$ $p<0,001$), minimizasyon ($r=0,71$ $p<0,001$) olarak bulunmuştur.

Şar, Öztürk ve İkikardeş tarafından (2012) yılında Türkçe çevirisi ile birlikte geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan 28 maddelik 5'li likert tipi (1=hiçbir zaman; 5= çok sık) bir ölçektir. Her biri beşer soru içeren beş alt ölçeği vardır. Bu alt ölçekler çocukluk çağı cinsel, fiziksel, duygusal istismar ve fiziksel, duygusal ihmali içerir. Bu alt ölçeklere ek olarak üç maddelik travma inkâr ölçümünü yapan minimizasyon alt ölçeği de içerir. Ölçek puanlanması için öncelikle 2, 5, 7, 13, 19, 26 ve 28. maddelerden elde edilen puanlar ters çevrilir (1 puan 5 puana, 2 puan 4 puana çevrilir). Alt ölçeklerin toplam puanı 5-25 arası değişirken ölçeğin toplam puanı 25-125 arasında değişir. Travma inkâr ölçeği 10,16 ve 22 numaralı sorulardan oluşmaktadır ve bu sorulara verilen cevaplar ters çevrilmeden yalnızca en yüksek puan (beş puan) verilmiş sorular dikkate alınır ve bu sorulara bir puan verilir geriye kalan cevaplara ise sıfır puan verilir. Bu alt ölçeğin sonucu 0-3 arasında minimizasyon puanı elde edilir ve toplam puana eklenmez. Bu ölçekte 3, 8, 14, 18 ve 25 numaralı maddeler duygusal istismarı, 5, 7, 13, 19 ve 28 numaralı sorular duygusal ihmali, 9, 11, 12, 15, 17 numarası maddeler fiziksel istismarı, 1, 2, 4, 6, 26 numaralı sorular fiziksel ihmali, 20, 21, 23, 24 ve 27 numaralı sorular cinsel istismarı

değerlendirmektedir. 5 alt ölçeğin kesme puanları ise çalışmacılar tarafından fiziksel ihmal ve duygusal istismar için 7 puan üstü, duygusal ihmal için 12 puan üstü, cinsel ve fiziksel istismar için ise 5 puan üstü olarak belirlenmiştir Ölçeğin Cronbach Alfa iç tutarlılık kay sayısı $\alpha = .93$, test- tekrar test güvenirlik kat sayısı $r = .90$ olarak bulunmuştur (Şar vd., 2012).

Psikolojik Kırılgnlık Ölçeği (PKÖ)

Psikolojik Kırılgnlık Ölçeği, Sinclair ve Wallston (1999) tarafından geliştirilmiştir. Sincliar ve Wallston'un (1999) çalışmasında Psikolojik Kırılgnlık Ölçeği(PKÖ)'inin tek boyutlu bir yapıda olduğu görülmüştür. Orijinal ölçekte hesaplanan Cronbach's Alpha katsayısı ise 0,76'dır. Akın ve Eker (2011) tarafından türkçe'ye uyarlanan psikolojik kırılgnlık ölçeği tek boyutludur ve yetişkin kişilerin psikolojik kırılgnlık düzeylerini belirlemeye yönelik 6 maddeden oluşan 5'li likert tipi bir ölçektir. Akın ve Eker (2011)'in yapmış olduğu Türkçe uyarlama çalışmasında Psikolojik Kırılgnlık Ölçeği(PKÖ)'inin faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiş ve ölçeğe ilişkin uyum iyiliği indekslerinin $\chi^2/sd=0,87$, GFI=0,99, CFI=1,00 ve SRMR=0,025 oldukları tespit edilmiştir. Böylece ölçeğin faktör yapısının orijinaline benzer şekilde tek boyutlu olduğu teyit edilmiştir. Ölçeğin güvenirlik çalışması kapsamında yapılmış olan testlere göre Cronbach's Alpha katsayısı 0,75 bulunmuş ve ölçekte bulunan maddelerin toplam ile olan korelasyonlarını gösteren madde-toplam korelasyon katsayıları 0,26-0,44 arasında bulunmuştur (Akın ve Eker, 2011).

Verilerin Toplanması

Araştırmanın etik kurul izni için Yakın Doğu Üniversitesi Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na 02/11/2021 tarihinde başvurulmuş, YDÜ/SB/1001 sayılı etik izin alınmıştır. Bu Araştırma verileri Google tarafından geliştirilmiş Google Forms (mail, telegram, whatsapp vb.) elektronik anket formu aracılığı ile toplanmıştır. Araştırma kapsamına alınan romantik ilişki yaşayan bireylere araştırmaya dair Katılımcı Bilgilendirme Formu ve Aydınlatılmış Onam Formunu okuyup, onaylamaları istenmiştir. Anket formunun uygulanması Kasım-Aralık 2021 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

Verilerin Analizi

Araştırma verileri analiz edilmeden önce normal dağılım kontrol edilmiştir. Bu çerçevede, psikolojik kırılganlık, çocukluk çağı travmaları ve ilişki doyumu puanların dağılımı belirlemek için çarpıklık ve basıklık katsayıları temel alınmıştır. Çarpıklık ve basıklık katsayıları ± 1 aralığında ise puanlar normal bir dağılıma sahiptir (Tabachnick ve Fidell, 2013). Tahmin edilen çarpıklık ve basıklık katsayıları, ölçme aracı puanlarının normal bir dağılım izlediğini ortaya koymuştur (Tablo 2). Bu sonuç ışığında parametrik analitik yaklaşımların uygulanmasına karar verilmiştir.

Tablo 2.

Psikolojik Kırılganlık Ölçeği, Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği ve İlişki Doyumu Ölçeği Puanlarına Ait Normallik Testi Sonuçları

	Kolmogorov-Smirnov			Basıklık	Çarpıklık
	Değerler	Sd	P		
Psikolojik Kırılganlık Ölçeği	0,069	384	0,000*	-0,545	0,351
Duygusal İstismar	0,272	384	0,000*	0,167	1,245
Fiziksel İstismar	0,398	384	0,000*	3,559	2,075
Cinsel İstismar	0,274	384	0,000*	0,578	1,103
Fiziksel İhmal	0,213	384	0,000*	0,578	1,164
Duygusal İhmal	0,174	384	0,000*	-1,298	0,492
Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	0,136	384	0,000*	0,572	1,150
İlişki Doyumu Ölçeği	0,117	384	0,000*	-0,821	-0,547

Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ),Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ) ve İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarına ait normallik testi sonuçları ve çarpıklık basıklık değerleri incelendiğinde, Kolmogorov-Smirnov testi sonuçlarına göre veri setinin normal dağılıma uymadığı ancak Kurtosis-Skewness değerlerinin $\pm 1,5$ arasında olduğu için, ölçek puanlarının normal dağılım gösterdiğine kanaat getirilmiştir. Buna göre araştırmanın hipotezleri test edilirken parametrik hipotez testleri kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan karşılaştırmalarda bağımsız değişken 2 kategorili ise bağımsız örneklem t testi, 3 ve daha fazla kategorili ise ANOVA kullanılmıştır. Araştırmada post hoc testi olarak Tukey testi kullanılmıştır. Katılımcıların Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ),Çocukluk Çağı Travmaları

Ölçeği(ÇÇTÖ) ve İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasındaki korelasyonlar Pearson testiyle incelenmiştir. Son olarak Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden aldıkları puanların İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarını yordama durumunun incelenmesinde doğrusal regresyon analizi kullanılmıştır. SPSS 22.0 istatistik paket programı kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir.

BÖLÜM IV

Bulgular

Tablo 3.

Katılımcıların Cinsiyetine Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort	Ss	T	P
<i>İlişki Doyumu</i>	Kadın	202	38,47	8,65	4,808	0,000*
	Erkek	182	33,84	10,19		

*p<0,05

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil olan bireylerin cinsiyetine göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ)nden almış oldukları puanlar arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir (p<0,05). Erkek Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, kadın Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek hesaplanmıştır.

Tablo 4.

Katılımcıların Çalışma Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Cinsiyet	N	Ort	Ss	T	p
<i>İlişki Doyumu</i>	Çalışmayan	146	37,24	9,30	1,535	0,126
	Çalışan	238	35,68	9,88		

*p<0,05

Romantik ilişkisi olan bireylerin çalışma durumuna göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark bulunmamaktadır (p>0,05). Çalışan ve çalışmayan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarının benzer olduğu saptanmıştır.

Tablo 5.

Katılımcıların Yaş Grubu Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Yaş Grubu	N	Ort	Ss	F	P	Fark
İlişki Doyumu	25 yaş ve altı	152	37,85	8,62	8,495	0,000*	1-3
	25-30 yaş	108	37,36	9,02			2-3
	31 yaş ve üzeri	124	33,40	10,83			

* $p < 0,05$

Romantik ilişkisi olan bireylerin yaş grubuna göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark vardır ($p < 0,05$). 25 yaş ve altı yaş grubuna mensup Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, 31 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup Romantik ilişkisi olan bireylerin puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek ve 25-30 yaş arası yaş grubuna mensup Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, 31 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 6.

Katılımcıların Eğitim Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Eğitim	N	Ort	Ss	F	P	Fark
İlişki Doyumu	İlköğretim	56	24,21	7,18	54,904	0,000*	1-2
	Lise	72	42,04	5,16			1-3
	Lisans	177	37,58	9,09			1-4
	Lisansüstü	79	36,63	8,61			

* $p < 0,05$

Araştırma kapsamına alınan bireylerin eğitim durumuna göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark olduğu belirlenmiştir ($p < 0,05$). Eğitim düzeyi ilköğretim mezunu olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, eğitim düzeyi lise mezunu, lisans mezunu ve lisansüstü mezunu olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarından düşük hesaplanmıştır. Eğitim durumundan kaynaklı puan farkı istatistiki açıdan anlamlı düzeydedir.

Tablo 7.

Katılımcıların Gelir Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Gelir Durumu	N	Ort	Ss	F	P	Fark
İlişki Doyumu	Gelir giderden az	87	28,86	10,68	39,615	0,000*	1-2
	Gelir gidere denk	207	38,45	8,10			1-3
	Gelir giderden fazla	90	38,42	8,47			

* $p < 0,05$

Araştırma kapsamına alınan bireylerin gelir durumuna göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark vardır ($p < 0,05$). Geliri giderine denk olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, geliri giderinden az olan Romantik ilişkisi olan bireylerin puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek, ve geliri giderinden fazla olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, geliri giderinden az olan Romantik ilişkisi olan bireylerin puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 8.

Katılımcıların Romantik İlişki Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Romantik İlişki Durumu	N	Ort	Ss	F	P	Fark
	Flört	211	36,10	8,72	7,049	0,001*	1-2
İlişki Doyumu	Sözlü-Nişanlı	45	41,04	7,14			2-3
	Evli	128	34,88	11,36			

* $p < 0,05$

Araştırma kapsamına alınan bireylerin romantik ilişki durumuna göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Sözlü/nışanlı olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, flörtü olan ve evli olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 9.

Katılımcıların Şuan Ki Partner İle Birliktelik Süresi Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Şuan ki partner ile birliktelik süresi	N	Ort	Ss	F	P	Fark
İlişki Doyumu	1 yıldan az	129	36,36	8,89	6,475	0,000*	1-4
	1-3 yıl	92	37,87	8,58			2-4
	4-6 yıl	54	39,41	7,94			3-4
	7 yıl ve üzeri	109	33,28	11,38			

* $p < 0,05$

Araştırmaya katılanların şu anki partneri ile birliktelik süresine göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark vardır ($p < 0,05$). 7 yıl ve daha uzun süre şu anki partneri ile birlikte olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, 1 yıldan az, 1-3 yıl arası, 4-6 yıl arası süre ile şu anki partneri ile birlikte olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarından düşük bulunmuştur ($p < 0,05$). Romantik ilişkisi olan bireylerin şu anki partneri ile birliktelik süresinden kaynaklanan puan farkı istatistiki açıdan anlamlı düzeydedir.

Tablo 10.

Katılımcıların Partneri ile Çatışma Yaşama Sıklığı Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Partneri ile çatışma yaşama sıklığı	N	Ort	Ss	F	P	Fark
	Hiç/Nadiren	103	41,46	7,48	73,671	0,000*	1-2
İlişki Doyumu	Bazen	166	36,88	7,97			1-3
	Sık/Çok sık	90	27,40	9,24			2-3

* $p < 0,05$

Romantik ilişkisi olan bireylerin partneri ile çatışma yaşama sıklığına göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark olduğu tespit edilmiştir ($p < 0,05$). Partneri ile hiç çatışmayan veya nadiren çatışan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, partneri ile bazen çatışan, sık çatışan ve çok sık çatışan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek iken, partneri ile bazen çatışma yaşayan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, partneri ile sık veya çok sık çatışma yaşayan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek hesaplanmıştır.

Tablo 11.

Katılımcıların Partnerin Yaş Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Partnerin Yaşı	N	Ort	Ss	F	P	Fark
	25 yaş ve altı	139	37,19	8,74	5,434	0,005*	1-3
İlişki Doyumu	25-30 yaş	119	37,63	8,55			2-3
	31 yaş ve üzeri	126	33,98	11,22			

* $p < 0,05$

Tablo incelendiğinde, araştırmaya dahil edilen kişilerin partnerlerinin yaşına göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark olduğu saptanmıştır ($p < 0,05$). Partneri 25 yaş ve altı yaş grubunda olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, partneri 31 yaş ve üzeri yaş grubunda olan Romantik ilişkisi olan bireylerin puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek iken, partneri 25-30 yaş arası yaş grubunda olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, partneri 31 yaş ve üzeri yaş grubunda olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur.

Tablo 12.

Katılımcıların Partnerin Eğitim Düzeyi Durumuna Göre İlişki Doyumu Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Değişkenler	Partnerin eğitim düzeyi	N	Ort	Ss	F	P	Fark
İlişki Doyumu	İlköğretim	75	28,27	11,96	25,652	0,000*	1-4
	Lise	55	38,27	7,79			2-4
	Lisans	214	38,43	8,06			3-4
	Lisansüstü	40	37,00	7,42			

* $p < 0,05$

Araştırma kapsamındaki kişilerin partnerlerinin eğitim durumuna göre İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde fark olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Partneri lisansüstü mezunu olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları, partneri ilköğretim mezunu olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarında istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek hesaplanmış, partneri lise ve lisans mezunu olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları ise partneri lisansüstü mezunu olan Romantik ilişkisi olan bireylerin puanlarından istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yüksek hesaplanmıştır.

Tablo 13.

Katılımcıların Psikolojik Kırılabilirlik ve Çocukluk Çağı Travmaları Puanları ile İlişki Doyumu Puanları Arasındaki Korelasyonlar

		Psikolojik Kırılabilirlik Ölçeği	Duygusal İstismar	Fiziksel İstismar	Cinsel İstismar	Fiziksel İhmal	Duygusal İhmal	Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği	İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)
Psikolojik	r	1	0,269	0,260	0,076	0,143	0,083	0,210	-0,322
Kırılabilirlik Ölçeği	p		0,000*	0,000*	0,138	0,005 *	0,106	0,000*	0,000*
Duygusal	r		1	0,723	0,322	0,632	0,497	0,838	-0,508
İstismar	p			0,000*	0,000 *	0,000 *	0,000 *	0,000*	0,000*
Fiziksel	r			1	0,334	0,588	0,343	0,744	-0,436
İstismar	p				0,000 *	0,000 *	0,000 *	0,000*	0,000*
Cinsel İstismar	r				1	0,298	0,300	0,556	-0,424
	p					0,000 *	0,000 *	0,000*	0,000*
Fiziksel İhmal	r					1	0,578	0,810	-0,416
	p						0,000 *	0,000*	0,000*
Duygusal	r						1	0,796	-0,539
İhmal	p							0,000*	0,000*
Çocukluk Çağı Travmaları	r							1	-0,628
Ölçeği	p								0,000*
İlişki Doyumu	r								1
Ölçeği	p								

* $p < 0,05$

Tabloda Romantik ilişkisi olan bireylerin Psikolojik Kırılabilirlik Ölçeği(PKÖ) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğinden aldıkları puanlar ile İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasındaki korelasyonlar verilmiştir.

Tablo incelendiğinde, araştırmaya katılan bireylerin Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ)genelinden almış oldukları puanlar arasında pozitif yönlü ve istatistiki açıdan anlamlı düzeyde korelasyon vardır ($p<0,05$). Buna göre Romantik ilişkisi olan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ)genelinden aldıkları puanlar arttıkça, Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ)nden aldıkları puanlarda da artış görülmektedir. Romantik ilişkisi olan bireylerin Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ) ve Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ)alt boyutları olan Duygusal İstismar, Fiziksel İstismar ve Fiziksel İhmal puanları arasında pozitif yönlü ve istatistiki açıdan anlamlı düzeyde korelasyon olduğu görülmektedir ($p<0,05$). Araştırma kapsamındakilerin Duygusal İstismar, Fiziksel İstismar ve Fiziksel İhmal puanları arttıkça, Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ)nden aldıkları puanlarda da artış olduğu görülmüştür ve söz konusu puan artışı istatistiki açıdan anlamlı düzeydedir. Araştırmaya katılanların Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ)alt boyutları olan Cinsel istismar ve Duygusal İhmal puanları ile Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ) puanları arasında pozitif yönlü ilişki görülse de bu ilişki istatistiksel olarak anlamlı düzeyde değildir.

Katılımcı bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ)puanları ve İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında negatif yönlü ve istatistiki açıdan anlamlı düzeyde korelasyon vardır ($p<0,05$). Buna göre Romantik ilişkisi olan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine ait alt boyutlar olan Duygusal İstismar, Fiziksel İstismar, Cinsel istismar, Fiziksel İhmal ve Duygusal ihmal puanları ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ)genel puanlarında artış olduğu zaman, Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ)nden aldıkları puanlarında azalış görülmektedir.

Araştırma kapsamına dahil edilen bireylerin Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ) ve İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanları arasında negatif yönlü ve istatistiki açıdan anlamlı düzeyde korelasyon olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).Romantik ilişkisi olan bireylerin Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ) puanlarının artması, İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarında azalmaya neden olmaktadır ve bu durum istatistiki açıdan anlamlı düzeydedir.

Tablo 14.

Katılımcıların İlişki Doyumunun Psikolojik Kırılganlık Üzerindeki Yordayıcı Etkisini Belirlemek İçin Gerçekleştirilen Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	SH	B	T	P
(Sabit)	45,12	1,41		32,028	0,000*
Psikolojik Kırılganlık	-0,52	0,08	-0,32	-6,656	0,000*
R=0,104	R ² =0,102		F= 44,303		p<0,05

Bağımlı değişken= İlişki Doyumu, *p<0,05

Araştırmaya alınan romantik ilişkisi olan bireylerin Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ)nden aldıkları puanların İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarını negatif yönlü olarak ve istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yordamakta olduğu görülmüştür ($\beta=-0,32$; $p<0,05$). Bu modelde Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ) puanları İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarındaki varyansın %10,2'sini açıklamaktadır.

Tablo 15.

Katılımcıların İlişki Doyumunun Çocukluk Çağı Travmaları Üzerindeki Yordayıcı Etkisini Belirlemek İçin Gerçekleştirilen Regresyon Analizi Sonuçları

Değişken	B	SH	B	T	P
(Sabit)	51,78	1,06		49,039	0,000*
Çocukluk Çağı Travmaları	-0,34	0,02	-0,63	-15,772	0,000*
R=0,394	R ² =0,393		F= 248,744		p<0,05

Bağımlı değişken= İlişki Doyumu, *p<0,05

Romantik ilişkisi olan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ)genelinden aldıkları puanların İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ) puanlarını negatif yönlü olarak ve istatistiki açıdan anlamlı düzeyde yordadığı belirlenmiştir ($\beta=-0,63$; $p<0,05$). Söz konusu modelde açıklanan varyans %39,3'tür.

BÖLÜM V

Tartışma

Temel olarak romantik ilişki yaşayan bireylerin çocukluk dönemi travmalarının ve psikolojik kırılganlıklarının ilişkilerinden aldıkları doyumunu ne şekilde etkilediklerinin araştırılması amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, temel amacın yanı sıra, romantik ilişki yaşayan bireylerin cinsiyet, yaş, eğitim durumu, gelir, ilişki durumu, ilişki süresi ve partneri ile çatışma yaşama sıklığına göre ilişki doyumlarının farklılaşma durumları değerlendirilmiştir.

Bu çalışmada kadınların ilişki doyumunun erkeklere göre daha yüksek olduğu saptanmıştır. Yüceol (2016) “Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyum ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler” isimli çalışmasına kadın katılımcıların ilişki doyumlarını erkeklere göre daha yüksek bulmuştur. Bunun paralelinde Sarı (2008) kadınlarda ilişki doyumunun daha yüksek olduğunu belirlenmiştir. Elde edilen bulguya alternatif olarak Özkan’ının 2016 yılında gerçekleştirdiği çalışmada kadınların ilişki doyumları erkeklere göre anlamlı derecede az bulunmuştur. Benzer şekilde Sakallı ve Curun (2001) kadınların ilişkiden aldıkları doyumunun erkeklere göre daha az olduğunu vurgulamıştır. Sivaz (2021) ise, “Üniversite Öğrencilerinde Olumsuz Çocukluk Yaşantıları, Psikolojik Dayanıklılık Ve Romantik İlişki Doyumu Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi” isimli araştırmasında üniversite öğrencilerinin ilişki doyumlarının cinsiyetlerine göre farklılaşmadığı saptanmıştır.

Araştırmada 31 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyumlarının genç bireylere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Buna benzer şekilde yine partneri 31 yaş ve üzeri yaş grubuna mensup romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyumlarının genç bireylere göre daha düşük olduğu görülmüştür. Literatür incelendiğinde genel olarak yaş ilerledikçe ilişkiden alınan doyumun azaldığına dair bulgulara rastlanmıştır olsa da Ulutaş (2018) gerçekleştirmiş olduğu çalışmada yaşla ilişkiden alınan doyum arasında anlamlı korelasyonlara rastlamamıştır.

Eğitim düzeyi ilköğretim mezunu olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ) puanları, eğitim düzeyi lise mezunu, lisans mezunu ve lisansüstü mezunu olan Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği (İDÖ)

puanlarından düşük bulunmuştur. Ayrıca partneri ilköğretim mezunu olanlarında ilişki doyumlarının partneri daha tahsilli olanlara göre düşük olduğu saptanmıştır. İbrahimoglu (2021) yaptığı çalışmada eğitim düzeyi düşük olan bireylerde ilişki doyumunun düşük olduğu saptanmıştır. Yavuz da 2015 yılında evli bireyler üzerinde gerçekleştirmiş olduğu çalışmada yüksek eğitim görmüş bireylerin ilişki doyumlarının daha yüksek olduğunu ifade etmiştir.

Bu araştırmada çalışan ve çalışmayan romantik ilişkisi olan bireylerin ilişki doyumlarının benzer olduğu saptanmıştır. Araştırmada geliri giderinde az olan katılımcıların ilişki doyumlarının geliri giderine denk ve geliri giderinden fazla olan bireylere göre daha düşük olduğu saptanmıştır. Aslan tarafından 2020 yılında ilişkin doyumuna dair yapılan bir çalışmada, gelir düzeyinin artmasının bireyin ilişki doyumu ile pozitif yönde korelasyon halinde olduğu, elde edilen gelirin artması halinde ilişki doyumunun da arttığı saptanmıştır. Gelirleri yüksek olan bireylerin, gelirleri düşük olanlara nazaran ilişki doyumları da yüksek bulunmuştur (Erdinç,2018). Yüksek gelir elde edenlerin, düşük gelir elde edenlere kıyasla kendilerine ve partnerlerine ait gereksinimleri karşılama oranları, gelirleri düşük olan bireylere göre yüksek bulunmuştur. Bu sebeple yüksek geliri olan bireyler ilişkilerinde de yüksek gelir elde etmektedir (Zainah vd., 2012).

Sözlü/nişanlı olan bireylerin ilişki doyumları, flörtü olan ve evli olan bireylerden anlamlı düzeyde yüksek bulunmuştur. Üniversitede öğrenim gören öğrenciler üzerinde gerçekleştirilmiş bir çalışmada ilişkileri sözlü/nişanlı olarak tanımlayan bireylerin ilişkiden elde ettikleri doyumunun ilişkilerinin flört olarak ifade eden katılımcılara nazaran daha fazla olduğu belirlenmiştir (Saraç vd., 2015). Başka bir çalışmada ise ilişki süresinin artmasının çiftlerin ilişkiden sağladıkları doyumda azalmaya sebebiyet verdiği belirlenmiş olup, bu durum evli bireylerde ilişki doyumunun sözlü/nişanlı olan bireylerin ilişki doyumlarına göre daha düşük çıkmasını açıklar bir niteliktedir (Taşköprü, 2013).

Çocukluk Çağı Travmaları ve ilişki doyumu arasında negatif yönlü ve istatistiki açıdan anlamlı düzeyde korelasyonlar olduğu saptanmıştır. Buna göre romantik ilişkisi olan bireylerin Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeğine ait alt boyutlar olan Duygusal İstismar, Fiziksel İstismar, Cinsel istismar, Fiziksel İhmal ve Duygusal ihmal puanları ile Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ) genel puanlarında artış olduğu zaman, Romantik ilişkisi olan bireylerin İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ)nden aldıkları puanlarında azalış görülmektedir. Yıldırım (2017)

“Çocukluk Çağı Travmaları ve Romantik İlişki Doyumu Arasındaki İlişkide; Otomatik Düşüncelerin Aracılık Rolü” adlı çalışmasında Çocukluk Çağı Travmaları ile ilişki doyumu arasında negatif korelasyonlar belirlenmiştir. Üniversite öğrencileri üzerinde gerçekleştirilen bir araştırma sonuçlarına göre erken dönemde fiziki şiddete maruz kalmış olan bireylerin geliştirdikleri romantik ilişkilerin başarısız olduğu ve mevcut ilişkilerinin negatif bir alanda ilerlediği kaydedilmiştir (Paavilainen ve Tarkka, 2003). Oral ve diğerleri (2001) gerçekleştirdikleri araştırma sonuçlarına göre çocukluk çağlarında travmaya maruz kalmış olan çocukların yetişkinlik döneminde yaşadıkları birlikteliklerde partnerlerine şiddet gösterme ve partnerleri tarafından şiddete maruz kalma eğiliminde oldukları, bu durumunda yaşadıkları romantik ilişkideki doyumu ortadan kaldırdığı belirlenmiştir. Çocuk döneminde travma yaşamış olan yetişkinlerin benlik saygılarında meydana gelen zedelenmelerden dolayı kendilerini değersizleştirdiği ve partnerlerinin onları sevmediğini düşünmeye başladığı, neticede bu hissiyatın ilişkilerine zarar verdiği ve ilişki doyumlarına negatif etki ettiği saptanmıştır (Durmuşoğlu ve Doğru, 2006).

Araştırma bulgularında Çocukluk Çağı Travmaları ile ilişki doyumu arasındaki negatif yönlü ilişkinlerin saptanmasına paralel olarak çocuklukta maruz kalınan fiziksel, duygusal ve cinsel istismarın yanında duygusal ihmalin katılımcıların ilişki doyumlarına negatif yönde etki ettiği belirlenmiştir. Maneta ve diğerlerinin 2015 yılında yaptıkları çalışmada çocukluk dönemlerinde fiziksel, duygusal ve cinsel istismarın çiftlerin ilişki doyumlarına negatif yönde etki ettiği ve bunun sonucu olarak fiziksel, duygusal ve cinsel açıdan istismar edilmiş çiftlerde diğer çalışmalara paralel olarak ilişki doyumunun düşük saptandığı sonucuna varılmıştır. Lisans düzeyinde eğitim gören öğrenciler üzerinde Türkiye’de yapılan bir başka araştırmada da Çocukluk çağı travmaları ölçeğinin fiziksel istismar, duygusal istismar, duygusal ihmal ve cinsel istismar alt boyutlarından alınan puanların ilişki doyumunu olumsuz yönde yordadığı saptanmış olup, çocuklukları olumsuz yaşantılarla geçmiş ve travmaya uğramış çocukların, çocukluk çağlarında yaşamış oldukları istismar ve ihmallerin arttıkça, romantik ilişkilerinde yaşadıkları doyumun azaldığı belirlenmiştir (Sivaz, 2021).

Yapılan çok sayıda araştırma gösteriyor ki çocukluk döneminde travmalara maruz kalan bireylerin yetişkinlik döneminde kurdukları ilişkiler sağlıklı olmakta ve bu durum romantik ilişkilerine de sirayet etmektedir.

Araştırma kapsamına dahil edilen romantik ilişki yaşayan bireylerin psikolojik kırılganlıkları ilişki doyumları arasında negatif yönlü korelasyon olduğu tespit edilmiştir. Romantik ilişki yaşayan bireylerin psikolojik kırılganlıkları arttıkça, ilişki doyumları azalmaktadır. Malouff ve diğerleri (2010) gerçekleştirdikleri bir araştırmada psikolojik kırılganlıkları yüksek olan bireylerin ilişkilerinde karşı karşıya kaldıkları sorunları çözmede başarısız olduklarından dolayı ilişki doyumlarının da bu durumdan negatif olarak etkilendiğini belirtmiştir. Üniversite öğrencilerinin psikolojik kırılganlıklarının yaşam doyumu ve ilişki doyumuna etkisinin değerlendirildiği Türkiye’de yapılan bir araştırma sonuçlarına göre öğrencilerin psikolojik kırılganlıklarının artmasının önce yaşam doyumlarına ve bunun sonucunda romantik ilişkilerden sağladıkları doyuma olumsuz yönde etki ettiği belirlenmiştir (Saticı vd., 2016). Bu sonuçlara paralel olarak Sivaz (2021)’ın yine Türkiye’deki üniversite öğrencileri üzerinde yaptıkları bir çalışmada öğrencilerin psikolojik dayanıklılıklarının romantik ilişkilerinden sağladıkları doyumu pozitif yönlü olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçlara çerçevesinde bireylerin psikolojik dayanıklılığının artmasının, başka bir ifadeyle psikolojik kırılganlıklarının azalmasının, ilişki doyumlarını etkilediği ve kırılganlık yapının doyumu olumsuz hale getirdiği saptanmıştır.

BÖLÜM VI

Sonuç ve Öneriler

Araştırmanın son bölümü olan sonuç ve öneriler bölümünde, araştırma neticesinde elde edilen bulguların sonuca bağlanması ve sonuçlar neticesinde getirilen önerilere yer verilmiştir.

Sonuç

Romantik ilişkisi olan bireylerin Çocukluk Çağı Travmalarının ve Psikolojik kırılganlıklarının İlişki Doyumlarına etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada;

Araştırmaya dahil edilen romantik ilişkisi olan bireylerin ilişkilerinden sağladıkları doyumunun orta düzeyinde üzerinde olduğu belirlenmiştir

İlişki doyumunun cinsiyete göre anlamlı düzeyde farklılık gösterdiği ve romantik ilişkilerde kadınların elde ettikleri doyumun erkek bireylere göre daha fazla olduğu görülmüştür.

Yaş grubuna göre ilişki doyumunda arasında anlamlı bir fark olduğu ve yaşı ilerlemiş bireylerde ilişki doyumunun daha genç bireylere oranla daha düşük olduğu saptanmıştır. Buna paralel olarak ilişkilerde partnerin yüksek yaş grubunda olması ilişki doyumunun daha genç bireylere göre daha düşük olduğu belirlenmiştir

Eğitim durumuna göre bireylerin ilişkilerinden sağladıkları doyumun farklılaştığı ve yüksek eğitim görmüş olmanın ilişki doyumunu artırdığı tespit edilmiştir. Benzer şekilde partnerin eğitim düzeyinin yüksek olma durumunun da ilişki doyumunu artırdığı gözlemlenmiştir.

Çalışma durumunun romantik ilişkilerde ilişki doyumunda etkili olmadığı, çalışan ve çalışmayan bireylerin ilişki doyumlarının denk olduğu belirlenmiştir.

Gelir değişkeninin romantik ilişkisi olan bireylerde ilişki doyumuna etkisinin olduğu görülmüştür. Yüksek gelir düzeyinde olan bireylerin ilişki doyumlarının da yüksek olduğu saptanmıştır.

Çocukluk döneminde yaşanan duygusal istismarların, duygusal ihmallerin, fiziksel istismarların, fiziksel ihmallerin ve cinsel istismarların bireylerin ilişki doyumları ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bireyin çocukluk döneminde duygusal,

fiziksel ve cinsel istismara ayrıca duygusal ve fiziksel ihmale maruz kalma düzeyinin artması halinde yetişkinlikte ilişkilerinden sağladığı doyum azalmaktadır.

Çocukluk döneminde yaşanan duygusal istismarların, duygusal ihmallerin, fiziksel istismarların, fiziksel ihmallerin ve cinsel istismarların bireylerin ilişki doyumlarına etkisine bakıldığında; Çocukluk döneminde maruz kalınan duygusal, fiziksel ve cinsel istismarın ilişki doyumunu negatif yönde etkilediği gözlemlenmiştir. Fiziksel ihmal ilişki doyumunu ile ilişkili bulunmuş olsa da asıl etki eden faktörler arasında yer almamıştır.

Romantik ilişki yaşayan bireylerde psikolojik kırılganlıkla ilişki doyumunu arasında negatif yönlü ilişkilerin olduğu belirlenmiş olup, psikolojik kırılganlığın artması ilişkiden sağlanan doyumunu azaltmaktadır. Benzer olarak psikolojik kırılganlığın ilişki doyumunu negatif yönde yordadığı ve artması haline ilişki doyumunu azalttığı sonucuna varılmıştır.

Öneriler

Romantik ilişkisi olan bireylerin Çocukluk Çağı Travmalarının ve Psikolojik kırılganlıklarının İlişki Doyumlarına etkisinin incelenmesi isimli bu çalışmada saptanan ve yukarıda dile getirilen bulgular neticesinde aşağıdaki öneriler getirilmiştir.

Klinisyenlere Yönelik Öneriler

Bireylerin yetişkinlik döneminde yaşadıkları romantik birlikteliklerde elde ettikleri doyumun artması maksadıyla, çocukluk dönemlerinde maruz kaldıkları ve/veya kalabilecekleri istismar ve ihmali gibi travmaların azaltılması gerektiği,

Maruz kalınan çocukluk çağı travmalarının önüne geçilmesi adına çocuk sahibi olan ebeveynlere yönelik eğitim çalışmaları yapılarak ileride yaşanacak sıkıntıların önüne geçilebileceği ve daha sağlıklı ilişkiler kurulabileceği ve sağlıklı ilişkilerin sağlık çocuklar yetiştirebileceği,

Yetişkin bireylerin psikolojik kırılganlıklarının azaltılması ve psikolojik açıdan daha sağlıklı ve dayanıklı bireyler haline gelmeleri için çeşitli sosyal faaliyet ve eğitimlere dahil olmaları gerekliliği,

İlişkilerinde sorun yaşayan çiftlerin danışmanlık alarak çocukluk çağlarında yaşadıkları travmalara eğilmeleri ve bunları çözüme kavuşturmalarının gerekliliği önerilmiştir.

Akademisyenlere Yönelik Öneriler

Mevcut araştırmanın romantik ilişki yaşayan belli bir örneklem grubuyla sınırlı olmasından dolayı, bundan sonraki araştırmalarda örneklem sayısının genişletilerek farklı sos yo-demografik özelliklere sahip kitlelerle yapılması,

Benzer bir araştırmanın psikopatolojik açıdan tanı almış ve/veya ilişkilerini sonlandırma aşamasında olan bireylerle deneysel desen tekrarlanması,

Mevut araştırmada kullanılan ölçme araçları olan Psikolojik Kırılganlık Ölçeği(PKÖ), Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği(ÇÇTÖ) ve İlişki Doyumu Ölçeği(İDÖ)ile sınırlı olduğundan dolayı sonraki araştırmalarda katılımcılarda yarı yapılandırılmış görüşme formları ile detaylı ve derin görüşturmeler de gerçekleştirilmesi önerilmektedir.

Kaynakça

- Acehan, S., Bilen, A., Ay, M.O., Gülen, M., Avcı, A. ve İçme, F. (2013). Evaluation of Child Abuse and Neglect, *Arşiv Kaynak Tarama Dergisi*, Vol. 22, No. 4, s.591– 614.
- Akın, S., Eker, H. (2011). Turkish Version of the Psychological Vulnerability Scale: A Study of the Validity and Reliability. *32th International Conference of the stres and anxiety research society (STAR)*, Münster, Germany.
- Akın, U. (2014). The predictive role of the self-compassion on psychological vulnerability in Turkish university students. *International Journal of Social Science and Education*, 4(3), 693-701.
- Arslan, G. (2019). *Psikoloji ve psikolojik danışmanlık ve rehberlik bölümü öğrencilerinin erken dönem uyumsuz şemaları ile psikolojik kırılganlık /incinebilirlik düzeyleri arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Beştav, G. (2007). *Romantik ilişki doyumu ile cinsiyet, bağlanma stilleri, rasyonel olmayan inançlar ve aşka ilişkin tutumlar arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Beyazova, U. (2014). İhmal. Çocuk İstismarına ve İhmaline Yaklaşım. Temel Bilgiler. Ed.: O. Derman, Ankara: *Akademisyen Tıp Kitabevi*, s.: 35-36.
- Burger, J. M. (2006). Kişilik, psikoloji biliminin insan doğasına dair söyledikleri. (İ. D. E. Sarioğlu, Çev.). İstanbul: *Kaknüs Yayınları*.
- Büyükcebeci, A. (2019). Çocukluk çağı örselenme yaşantılarının yaratıcı kişilik özellikleri ve aleksitimi ile ilişkisi. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(4), 3187-3213.
- Campbell, L., and Surra, C. A. (2012). Research on close relationships: Call for an interdisciplinary integration. In L. Campbell & T. J. Loving (Eds.), *Interdisciplinary Research on Close Relationships: The Case for Integration*. (s.3-24). *American Psychological Association*.
- Clark, D. O., Stump, T. E., Miller, D. K. and Long, J. S. (2017). Educational disparities in the prevalence and consequence of physical vulnerability. *Journal of Gerontology: Social Science*, 62(3), 193-197.

- Collins, W.A., and Stephanie, D.M. (2016). Personal relationships in adolescence and early adulthood. *The Cambridge Handbook Of Personal Relationships*. ed. Anita L. Vangelisti, Daniel Perlman. New York, NY: *Cambridge University Press*.
- Curun, F. (2001). The effects of sex and sex role orientation on romantic relationship satisfaction. (Unpublished Masters Dissertation). *Middle East Technical University*, Ankara.
- Çeçen-Eroğul, A. R. ve Türk, Ş. B. (2013). Ergenlerde çocukluk örselenme yaşantıları ve öfke ifade tarzları ile benlik saygısı ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(1), 1421-1439.
- Çelik, F. G. H. ve Hocaoglu, Ç. (2018) Çocukluk çağı travmaları: bir gözden geçirme. *Sakarya Tıp Dergisi*, Vol. 8, No. 4, s.695-711.
- D'Hooghe, D. (2017). Seeing the unseen- Early attachment trauma and the impact on child's development. *Journal of Child and Adolescent Behaviour*, 05(01), 4-7.
- DiFrancesco-Simeone, C., Roediger, E., and Stevens, A. B. (2017). Çiftlerle Şema Terapi Klinisyenin İlişkileri İyileştirme Rehberi. İstanbul: *Nobel Akademik Yayıncılık*.
- Dinleyici, M., ve Dağlı, F. Ş. (2016). Duygusal İhmal, İstismar ve Çocuk Hekiminin Rolü. *Osmangazi Tıp Dergisi*, 38(2), 18-27.
- Dünya Sağlık Örgütü. (2010). *Child Maltreatment*. http://www.who.int/topics/child_abuse/en/.
- Ekşi, H., Bikeç, S. M. ve Ümmet, D. (2017). Öğretmen adaylarında kendini sansürleme, psikolojik kırılganlık ve koşullu öz değer. *Pegem Atıf İndeksi*, 5(1), 439-450.
- Erdinç, İ. (2018). *Evli çiftlerde, evlilik uyumu, cinsel yaşam doyumu ve yaşam doyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi).
- Erol, R., ve Yasemin, U. (2014). Development Of Self-Esteem And Relationship Satisfaction In Couples: Two Longitudinal Studies. *Developmental Psychology*. c. 50, s. 9: 2291-2303.
- Glaser, D. (2002). Emotional abuse and neglect (psychological maltreatment): A conceptual framework. *Child Abuse and Neglect*, 26(6-7), 697-714.
- Gudjonsson, G. H. (2010). *Psychological Vulnerabilities during Police Interviews*. Why Are They Important?. *Legal and criminological Psychology*, 15(2), 161-175.

- Gümüş-Sarçelik, G. (2009) *Kasıtlı Kendine Zarar Verme Davranışı Olan Ergen ve Genç Erişkin Hastalarda Çocukluk Çağı Travmaları*. Uzmanlık tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi.
- Gündüz, A. ve Gündoğmuş, İ. (2019). Üniversite öğrencilerinde çocukluk çağı olumsuz yaşantıları ile otomatik düşünceler, ara inançlar, uyumsuz şemalar, anksiyete ve depresif belirti şiddeti ve yaşam kalitesi arasındaki ilişki. *Klinik Psikiyatri Dergisi*, 22, 424-435.
- Hacıoğlu, A. (2019). *Üniversite Öğrencilerinin İlişki Doyumunun İlişki İnançları, Beden ve Kendilik Algısı İle Kişilerarası Yetkinlik Değişkenlerine Göre İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi).Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Harvey, J. H., and Pauwels, B. G. (2000). Post-Traumatic stress theory: Research and application. Ann Harbor, MI: *Sheridan Books*.
- Hendrick, S. S. (1988). A generic measure of relationship satisfaction. *Journal of Marriage AndFamily*, 50, 93-98.
- Herman, J.L. (2011). Travma ve iyileşme, Tosun T, ç.editör. 1. Baskı. İstanbul: *Literatür Yayıncılık*.
- Hildyard, K. L. and Wolfe, D. A. (2002). Child neglect: developmental issues and outcomes, Child abuse and neglect, Vol. 26, No. 6-7, pp. 679-695.
- Ingram, R. E. and Price, J. M. (2010). Understanding psychopathology: the role of vulnerability. In R. E. Ingram and J. M. Price (Eds.), *Vulnerability to psychopathology: risk across the lifespan* (pp. 3- 17). New York: *Guilford Press*.
- İzci, F. ve Ünveren, G. (2017). Travma sonrası stres bozukluğunda bilişsel davranışçı terapi ve göz hareketleri ile duyarsızlaştırma ve yeniden işleme. *Bilişsel Davranışçı Psikoterapi ve Araştırmalar Dergisi*, 6(1), 31-38.
- Lee, E. L., Martin, A. S., Tu, X., palmer, B. W., and Jeste, D. V. (2018). Childhood adversity and schizophrenia: The protective role of resilience in mental and pohysical health and metabolic markers. *J Clin Psychiatry*, 79(3). doi: 10.4088/JCP.17m11776.
- Lee, G. A. ve Scanlon, A. (2007). The Use of the Term 'Vulnerability' in Acute Care: Why Does It Differ and What Does It Mean?. *Australian Journal of Advanced Nursing, The*, 24(3), ss. 54.

- Leeb, R. T., Paulozzi, L., Melanson, C., Simon, T., and Arias, I. (2008). Child Maltreatment Surveillance: Uniform Definitions for Public Health and Recommended Data Elements, Version 1.0. Atlanta (GA): Centers for Disease Control and Prevention, *National Center for Injury Prevention and Control*
- Malouff, J. M., Einar, B. Thorsteinsson, Nicole, S. Schutte, NavjotBhullar, Sally, E. Rooke. (2010). TheFive-Factor Model Of PersonalityAndRelationshipSatisfaction Of IntimatePartners: A Meta-Analysis. *Journal of Research in Personality*. c. 44, s. 1: 124-127.
- Morelli, G. (2015). TheEvolution Of AttachmentTheoryAndCultures Of Human AttachmentInInfancyAndEarlyChildhood. Oxford Handbook Of Human Development AndCulture. An InterdisciplinaryPerspective. ed. LeneArnettJensen. New York, NY: *Oxford University Pres*: 149–164.
- Morgan, Clifford T. 2013. Psikolojiye Giriş. çev. Sirel Karakaş, Rükzan Eski. Konya: *Eğitim Yayınevi*.
- Nguyen, P.T., Karney, R.B., Bradbury, N.T. (2017). ChildhoodAbuseandLaterMaritalOutcomes: Do Partner CharacteristicsModerateTheAssociation? *Journal of FamilyPsychology*, 31 (1), 82-92
- Oral, R., Can, D., Kaplan, S., Polat, S., Ates, N., Cetin, G., Miral, S., Hanci, H., Ersahin, Y., Tepeli, N., Bulguc, A. G. ve Tiras, B. (2001). Child abuse in Turkey: an experience in overcoming denial and a description of 50 cases. *Child Abuse and Neglect*, 25, 279-290.
- Ökten, M. (2016). *Modeling The Relationship Between Romantic Jealousy and Relationship Satisfaction: The Mediator Roles of Rumination, Co-Rumination and Self-Compassion* (Doktora Tezi). Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Örsel, S., Karadağ, H., Kahiloğulları, A. K., ve Aktaş, E. A. (2011). Psikiyatri hastalarında çocukluk çağı travmalarının sıklığı ve psikopatoloji ile ilişkisi. *Anatolian Journal of Psychiatry/Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12(2).
- Özkan, B. (2016). *Reddedilme duyarlılığı ve iyimserliğin, rasyonel olmayan ilişki inançları ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkilerde aracı rolü* (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Ufuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara

- Özkan, B. (2016). *Reddedilme duyarlılığı ve iyimserliğin, rasyonel olmayan ilişki inançları ile romantik ilişki doyumu arasındaki ilişkilerde aracı rolü* (Yüksek lisans tezi). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp> veri tabanından erişildi (Erişim no. 446917).
- Öztürk, M., Tanrıverdi, B. U. Ve Sapmaz, Ş. Y. (2017) Cinsel İstismara Uğrayan Çocuk Ve Ergenlerin Sosyodemografik ve Klinik Özelliklerinin Değerlendirilmesi, Psikopatoloji ve İlişkili Risk Etkenleri, *Çocuk ve Gençlik Ruh Sağlığı Dergisi*, Sayı 24, No.2, s.155–163.
- Paavilainen, E., Tarkka, M.T. (2003). Definition and Identification of Child Abuse by Finnish Public Health Nurses. *Public Health Nurse*; 20(1):49-55
- Paradis, A. ve Boucher, S. (2010). Child Maltreatment History and Interpersonal Problems in Adult Couple Relationships. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 19 (2), 138-158.
- Pelendecioğlu, B. ve Bulut, S. (2009) Çocuğa yönelik aile içi fiziksel istismar, *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, Vol. 9, No. 1, s.49-62.
- Regan, P.C. (2008). General theories of love. In *The mating game: a primer on love, sex and marriage*. Los Angeles: Sage Publications.
- Saraç, A., Hamamcı, Z. ve Güçray, S. (2015). Üniversite Öğrencilerinin Romantik İlişki Doyumunu Yordaması. *Turkish Psychological Counseling & Guidance Journal*, 5(43), 397-410.
- Sarıçalı, M. ve Satıcı, S.A. (2017). Bilinçli Farkındalık İle Psikolojik Kırılganlık İlişkisinde Utangaçlığın Aracı Rolü, *Hitit Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 10(1), 655-670.
- Scher, C. D., Forde, D. R., McQuaid, J. R. and Stein, M. B. (2004) Prevalence and demographic correlates of childhood maltreatment in an adult community sample, *Child abuse and neglect*, Vol. 28, No. 2, pp. 167-180.
- Sigelman, Carol. K., Elizabeth A. R. (2018). *Life-span human development* (9th Ed.). Boston: Cengage Learning
- Sinclair, V. G. and Wallston, K. A. (1999). The development and validation of the psychological vulnerability scale. *Cognitive Therapy and Research*, 23(2), 119-129.

- Spanier, G.B., and Erik, E.F. (1983). *The Dyadic Adjustment Scale. Marriage And Family Assessment: A Sourcebook For Family Therapy*. ed. Erik E. Filsinger. Beverly Hills, CA: Sage.
- Sternberg, R. J. (1986). A Triangular Theory of Love. *Psychological Review*, 93, 119-135.
- Taner, Y. ve Gökler, B. (2004). *Çocuk istismarı ve ihmali: Psikiyatrik yönleri*, Acta Medica, Vol. 35, No. 2, s.82-86.
- Tassie, A. K. (2015). Vicarious resilience from attachment trauma: reflections of long-term therapy with marginalized young people. *Journal of Social Work Practice*, 29(2), 191–204.
- Taşköprü, M. (2013). *Evlilik doyumu ile problem çözme becerileri, stresle başa çıkma ve evlilik süresi arasındaki ilişkinin incelenmesi* (Yüksek lisans tezi).
- Ulutaş, E. (2018). *Üniversite Öğrencilerinde Romantik İlişki Doyumu ile Kişilik Özellikleri ve Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Uludağ Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bursa.
- Uslu, R. İ. (2014). Duygusal istismar. Çocuk İstismarına ve İhmaline Yaklaşım. Temel Bilgiler. Ed.: O. Derman, Ankara: *Akademisyen Tıp Kitabevi*, s.: 37-40.
- Uysal, R. (2015). Social competence and psychological vulnerability: The mediating role of flourishing. *Psychological Reports*, 117(2), 554–565.
- Veltkamp, L. J., and Miller, T. W. (1994). Clinical handbook of child abuse and neglect. Madison, CI: *International Universities Press*, Inc.
- Wang, Z., Lu, S., Shi, J. (2018). Dyadic Analysis of Childhood Emotional Maltreatment and Marital Satisfaction During the Transition to Parenthood: The Mediating Effects of Emotion Regulation Strategies and Psychological Distress. *Journal of Aggression, Maltreatment & Trauma*, 28 (10), 1216-1231.
- Warner, L. (2014). Role of Relationship Satisfaction In The Use Of Indirect Aggressive Behavior Among Intimate Couples. Unpublished Doctoral Dissertation, Oklahoma State University.
- Wekerle, C. M., Miller, A. L., Wolfe, D. A., and Spindel, C. B. (2006). Childhood maltreatment. In *Childhood maltreatment*. Ashla Hogrefe & Huber.
- Whisman, A. M. (2006). *Childhood Trauma and Marital Outcomes in Adulthood*. Personal Relationships. 13 (4), 375-386

- Wolynn, M. (2020). *Seninle Başlamadı-Kalıtsal Aile Travmalarının Kim Olduğumuza Etkileri ve Sorunların Üstesinden Gelmenin Yolları*. İstanbul: *Sola Unitas Yayınları*.
- Yavuz, O. (2015). *Evlilikte problem çözme becerisi ve evlilik doyumunun bilim sanat merkezinde çocuğu olan ve olmayan ebeveynler açısından karşılaştırılması* (Yüksek lisans tezi).
- Yiğit, İ. ve Erden, G. (2015). Çocukluk çağı istismar yaşantıları ile genel psikolojik sağlık arasındaki ilişkide erken dönem uyum bozucu şemaların aracı rolü. *Türk Psikoloji Dergisi*, 30(75), 47- 59.
- Yücel, D. (2014). *Çocukluk çağı istismar yaşantılarının genç yetişkinlik dönemindeki bağlanma süreçleri, psikopatolojik semptomlar, ilişki yeterlilikleri ve aşk tutumları ile ilişkilerinin incelenmesi* (Yayınlanmış doktora tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.
- Yüceol, S. E. (2016). *Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlar ile ilişki doyumu ve romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkiler* (Yüksek lisans tezi).
- Zainah, A. Z., Nasir, R., Hashim, R. S. ve Yusof, N. M. (2012). Effects of demographic variables on marital satisfaction. *Asian Social Science*, 8(9), 46-49.
- Zeren, C., Yengil, E., Çelikel, A., Arık, A., ve Arslan, M. (2017). “Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı İstismarı Sıklığı”, *Dicle Tıp Dergisi*, 39(4),536-541.

Ekler

Ek 1. Kişisel Bilgi Formu

Romantik ilişkini var mı?

()1. Evet ()2. Hayır (Anket bitmiştir)

1. Cinsiyetiniz: ()1. Kadın ()2. Erkek

2.Yaşınız : ...

3.Eğitim düzeyiniz:

()1. Bir okul bitirmemiş ()2. İlkokul ()3.Ortaokul
()4. Lise ()5. Lisans ()6. Lisansüstü

Ek 2. İlişki Doyum Ölçeği

Aşağıda romantik ilişkilerden sağlanan doyuma ilişkin ifadeler bulunmaktadır. Her bir maddenin ilişkilerinizdeki duygu ve düşüncelerinizi ne oranda yansıttığını karşısındaki 7 Aralıklı ölçek üzerinde, 1 en olumsuz, 7 en olumlu olacak şekilde ilgili rakam üzerine çarpı (X) koyarak belirtiniz.

	1	2	3	4	5	6	7
1)Sevgiliniz ihtiyaçlarınızı ne kadar iyi karşılıyor?	()	()	()	()	()	()	()
2)Genel olarak ilişkinizden ne kadar memnunsunuz?	()	()	()	()	()	()	()
3)Diğerleriyle karşılaştırıldığında ilişkiniz ne kadar iyi?	()	()	()	()	()	()	()

İlişki Doyum Ölçeği Kullanım İzni:

Gönderen: Elisa Guder <elisaguder363@gmail.com>

Date: 20 Nis 2021 Sal, 16:53

To: <ferzancurun@maltepe.edu.tr>

Sn Hocam,

Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümünde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programında yüksek lisans yapmaktayım. Dr. Gönül Taşcıoğlu danışmanlığında yürütmüş olduğum "Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Kırılganlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli tez çalışmamda tarafınızda Türkçe uyarlaması yapılan İlişki Doyumu Ölçeği'ni kaynak göstermek koşulu ile kullanmayı talep etmekteyim.

Bu hususta izninizi rica eder, iyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla,

Gönderen: Ferzan Curun <ferzancurun@maltepe.edu.tr>

Date: 21 Nis 2021 Çar, 11:04

To: Elisa Guder <elisaguder363@gmail.com>

Merhabalar,

Ölçeği kullanabilirsiniz. Ölçek ve ilgili bilgiler ekteki master tezimde.

İyi dileklerle

Ek 3. Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği

	Hiçbir zaman	Nadiren	Kimi zaman	Sık olarak	Çok sık
1. Evde yeterli yemek olmadığından aç kalırdım.	0	0	0	0	0
2. Benim bakımımı ve güvenliğimi üstlenen birinin olduğunu biliyordum.	0	0	0	0	0
3. Ailemdelikiler bana “salak”, “beceriksiz” ya da “tıpsız” gibi sıfatlarla seslenirlerdi.	0	0	0	0	0

Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği Kullanım İzni:

Gönderen: Elisa Guder <elisaguder363@gmail.com>

Date: 20 Nis 2021 Sal, 16:55

To: <vsar@istanbul.edu.tr>

Sın Hocam,

Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümünde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programında yüksek lisans yapmaktayım. Dr. Gönül Taşcıoğlu danışmanlığında yürüttüğüm “Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Kırılganlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” isimli tez çalışmamda tarafınızda Türkçe geliştirilen Çocukluk Çağı Travmaları Ölçeği’ni kaynak göstermek koşulu ile kullanmayı talep etmekteyim.

Bu hususta izninizi rica eder, iyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla,

Gönderen: <vsar@ku.edu.tr>

Date: 20 Nis 2021 Sal, 21:46

To: Elisa Guder <elisaguder363@gmail.com>

Kullanabilirsiniz. Ekteki yeni versiyonu tercih edebilirsiniz.

Ek 4. Psikolojik Kırılganlık Ölçeği

	Bana hiç uygun değil	Bana uygun değil	Bana biraz uygun	Bana oldukça uygun	Bana tamamen uygun
1.Eğer hedeflerime ulaşamazsam kendimi Başarısız bir insan olarak görürüm.	()	()	()	()	()
2.İnsanların bana davrandıklarından daha iyi davranışları hak ettiğimi hissedirim.	()	()	()	()	()
3.Kendimi diğer insanlardan daha değersiz hissettiğim çoğunlukla farkındayım.	()	()	()	()	()

Psikolojik Kırılganlık Ölçeği Kullanım İzni:

Gönderen: Elisa Guder <elisaguder363@gmail.com>
 Date: 20 Nis 2021 Sal, 16:54
 To: <aakin@sakarya.edu.tr>

Sn Hocam,

Yakın Doğu Üniversitesi, Psikoloji Bölümünde Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programında yüksek lisans yapmaktayım. Dr. Gönül Taşcıoğlu danışmanlığında yürütmüş olduğum "Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Kırılganlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" isimli tez çalışmamda tarafınızda Türkçe uyarlaması yapılan Psikolojik Kırılganlık Ölçeği'ni kaynak göstermek koşulu ile kullanmayı talep etmekteyim.

Bu hususta izninizi rica eder, iyi çalışmalar dilerim.

Saygılarımla,

 Gönderen: Ahmet Akın <aakin@sakarya.edu.tr>
 Date: 20 Nis 2021 Sal, 18:33
 To: Elisa Guder <elisaguder363@gmail.com>

Kullanabilirsiniz iyi çalışmalar

Prof Dr Ahmet Akın
 İstanbul Medeniyet Üniversitesi Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı

Ek -5 Katılımcı Bilgilendirme Formu

Değerli Katılımcı,

Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Programı tez çalışması kapsamında gerçekleştirilen bir çalışma olan bu araştırmada “Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Kırılganlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi” amaçlanmıştır.

Çalışmaya katılım tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Çalışmaya katılmamak ya da kabul ettikten sonra vazgeçme hakkına sahipsiniz. Eğer bu araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul ediyorsanız size sunulan soruları lütfen içtenlikle ve doğru olarak yanıtlayınız. Alınan bilgiler grup halinde değerlendirileceği için isminizi yazmanız gerekli değildir. Dolduracağınız anket ve ölçeklerde soruların doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Açıklamaları ve anketleri dikkatle okuyup, soruları içtenlikle yanıtlamanız, bu çalışma açısından çok önemlidir. Vereceğiniz bilgiler tamamen gizli tutulacak ve yalnızca tarafımca bilinecektir.

Araştırmayla ilgili sorularınızı aşağıdaki e-posta adresini kullanarak tarafıma yöneltebilirsiniz. Bu araştırmaya katılmak, sizlere doğrudan bir fayda sağlamayacaktır fakat bilime ışık tutacaktır. Değerli katılımlarınızdan dolayı çok teşekkür ederim.

Saygılarımla

Elisa Guder

Ek -6 Katılımcı Onam Formu

Bu araştırma, Yakın Doğu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Klinik Psikoloji Programı yüksek lisans öğrencisi Elisa Guder tarafından hazırlanmaktadır.

Bu araştırmanın amacı Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Kırılganlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesidir.

Bu araştırma tamamen bilimsel amaçlarla düzenlenmiştir. Araştırmaya katılımınız gönüllülük esasına dayanır. Anket formunda kimlik bilgileriniz yer almayacaktır. Size ait bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Araştırmadan elde edilen veriler yalnızca istatistik veri olarak kullanılacaktır. Yanıtlarınızı içten ve doğru olarak vermeniz bu araştırma sonuçlarının toplum için yararlı bir bilgi olarak kullanılmasını sağlayacaktır.

Yardıminız için çok teşekkür ederim.

İntihal Rapor Oranı

Turnitin Originality Report

Processed on: 15-Dec-2021 14:50 EET
ID: 1731097398
Word Count: 12164
Submitted: 1

Similarity Index	Similarity by Source
11%	Internet Sources: 8% Publications: 2% Student Papers: 8%

Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik
Kırılganlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi By Elisa
Güder

2% match (student papers from 25-May-2019)

[Submitted to Istanbul Gelisim University on 2019-05-25](#)

1% match (Internet from 13-Jun-2021)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6916031628.pdf>

1% match (Internet from 11-Jun-2019)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6723219872.pdf>

< 1% match (student papers from 30-May-2020)

[Submitted to Istanbul Gelisim University on 2020-05-30](#)

< 1% match (student papers from 28-May-2020)

[Submitted to Istanbul Gelisim University on 2020-05-28](#)

< 1% match (student papers from 24-Jun-2021)

[Submitted to Istanbul Gelisim University on 2021-06-24](#)

< 1% match (Internet from 03-Jul-2020)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6817054517.pdf>

< 1% match (Internet from 03-Dec-2020)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6739333990.pdf>

< 1% match (Internet from 22-Sep-2019)

<http://docs.neu.edu.tr/library/6729260667.pdf>

Özgeçmiş

Elisa Güder, 12.07.1996 tarihinde Balıkesir ilinde dünya geldim. İlköğretim, ortaöğretim eğitimimi ve lise eğitimimi Balıkesir’de tamamladım. 2014 yılında Doğu Akdeniz Üniversitesi (tam burslu) lisans eğitimimi tamamladıktan 2019 yılı güz dönemi ile birlikte Yakın Doğu Üniversitesi Klinik Psikolojisi Yüksek Lisans eğitim sürecine başladım. Yüksek Lisans eğitimim süreci içerisinde Yakın Doğu Hastanesi’nde staj programımı tamamladım. Eğitim sürecimde Özel Eğitim Danışmanlığı eğitimi, Duygusal Zekâ Eğitimi, Çocukluk Yaşantılarının Yetişkinlik Dönemine Etkisi ve Aile Danışmanlığı gibi eğitimleri almış bulunmaktayım.

Etik Kurul Onay Raporu

	 YAKIN DOĞU ÜNİVERSİTESİ BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR ETİK KURULU
1	02.11.2021
Sayın Elisa Guder Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu'na yapmış olduğunuz YDÜ/SB/2021/1001 proje numaralı ve "Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Çocukluk Çağı Travmaları, Psikolojik Kırılganlık ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi" başlıklı proje önerisi kurumumuzca değerlendirilmiş olup, etik olarak uygun bulunmuştur. Bu yazı ile birlikte, başvuru formunuzda belirttiğiniz bilgilerin dışına çıkmamak suretiyle araştırmaya başlayabilirsiniz.	
Doçent Doktor Direnç Kanol Bilimsel Araştırmalar Etik Kurulu Raportörü